

Hirek a zsidó világból

*

ZSIDÓ IFJUSÁGI SZERVEZETEK GYÜLÉSE GENFBEN. Genfből jelentik Augusztus 23-án, vasárnap nyitották meg a zsidó ifjúság világszövetségének (Union Universelle de Jeunesse Juive) harmadik kongresszusát. A megnyitót a genfi egyetem aulájában zajlott le. Az elnök Aimé Pallier lendületes beszédben mutatott rá azokra a feladatokra, amelyek a mai zsidó fiatalok számára nehezdednek. — „Rendkívüli idők élünk — mondotta Pallier —, amikor erőnk és lendületünk a zsidó közügyek szolgálatába kell állítani. Minden idegünkkel és minden szeretetünkkel figyeljünk Palesztina felé, ahol új kulturánk fejlődik.”

A megnyitót követően a kongresszusban egyesült többi ifjúsági egyesületek jelentették be csatlakozásukat a kongresszushoz. Az egyesületek között feltűntek a berlini Makkabi világszövetség és a newyorki Avukah cionista diákegyesület delegátusai. Az üdvözlések után az elnök felvasta a tárgysorozatot, amelyen vita pontok szerepeltek:

1. A zsidó ifjúság különböző tendenciái és az asszimiláció problémája.
2. Mit kell az antiszemitizmus, a zsidóellenesség és a kiterés ellen cselekednünk.

3. A népiesség és a vallás szintézise a zsidóságban.

4. Mit jelent a zsidó nemzeti otthonnak újjáépítése Palesztinában a zsidó öntudat és a zsidó ifjúság szempontjából.

Az Union Universelle de Jeunesse Juive főtákará beszéletét folytatott a Genfben tartózkodó Albert Einstein professzorral. Einstein annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a zsidó fiatalok a béke, a testvériség és az igazság ideálját kövessék minden közös megmozdulásában.

A NEMET NEMZETI SZOCIALISTÁK FELLEGVÁRA — A SIEMENS-MŰVEK. Berlinből jelentik: Eddig általánosan azt hitték, hogy a Siemens Károly a demokráciának egyik erőssége Németországban. Maguk Hitlerék is gyakran támadták emiatt Siemenséket, így legutóbb abból az alkalomból, hogy a cég nagyarányú leépítést ejtett meg üzemiében. Erre a támadásra most a Vossische Zeitung felel a következőkben:

„Karl Friedrich von Siemens a forradalom után valóban belépett a demokrácia pártba. De mindjárt kiderült, hogy a nagy és szabadgondolkodó ösök gyermeke nem méltó ahhoz a szellemhez, amit ezek képviseltek a német politikában. Nem volt érzéke a demokrácia párt feladata iránt, holott jól tudta, hogy ez a feladat főleg abban áll, hogy munkások és munkáltatók között a megértés hidját építse. Hat évvel ezelőtt kilépett a pártból, de ez már csak külső manifestálása volt egy régebbi szakadásnak. Siemens Károly már akkor támogatta a jobboldali radikális pártot, amikor még benn volt a demokrácia között. Üzemiében a fontos pozíciókat kampószerkesztéssel töltötte be és később már annyira ment, hogy csak olyant alkalmazott üzemiében, aki felmutatta a nemzeti szocialista pártéhoz való tartozandóságát hi tehes iratokkal. Nem engedte tovább, hogy progresszív könyvek és újságok kerüljenek alkalmazottjai kezébe.”

AZ ARABOK TAKTIKÁJA A SZENTFAL-KONFLIKTUS KÖRÜL. Londonból jelentik: A brit Palesztina-bizottság az elmúlt hónap utolsó napjaiban komünikét adott ki, amelyben közölte, hogy a mozlimek a Szentfal-bizottság előtt kifejtették álláspontjukat, amely körülbelül így hangzik: „Az arab álláspontot a Szentfal-bizottság előtt nagyon ügyesen védelmezték, olyan ügyesen, hogy esodálkozni kell azon, hogy honnan származik az arab szervezkedés és propagandára kiadott rengeteg pénz. Köztudomású dolog, hogy a Jewish Agency pénzeszközait az egész világ zsidósága gyűjtés útján adja össze. Kérdés, vajon az arabok kizárólag a mozlimek hozzájárulásából finanszírozzák palesztinai ügyeiket: az ugynevezett önvédelmet és egyebeket. Angliában ugyan azt mondják, hogy az arabok szimpátiát érdemelnek már csak „tehetetlenségük” miatt is, de azok után, amit Palesztinában tapasztaltunk, nyugodtan állíthatjuk, hogy „tehetetlenségéről” szó sem lehet. A palesztinai mozlimek nem tudták a Szentfal-érdekében felrészni szíriai, egyiptomi és indiai testvéreiket. Azok a manifestációk, amelyek ebben az ügyben a palesztinai arab komitékhoz érkeztek, nagyon gyanúsak és szinte nyilvánvaló, hogy egy forrásból származnak. Szövegezésük legalább is erre enged követke-

kezteni. De nemcsak sürgönyök és levelek érkeztek az arab bizottsághoz, hanem delegációk is beérkeztek Palesztinába, akiknek beszédein megerződött, hogy e beszédeket már akkor készítette számukra valaki, amikor be sem tették lábukat Palesztina földjére. Amikor ugyanis itt voltak, maguk is csodálkoztak azon, hogy miért kelljen távoli országok mohamedánjainak megvédelmezniük a Szentfalat, holott a fal egyáltalában nem forog veszedelemben.

A ZSIDÓ TANITÓK UTÁNPOTLÁSA OROSZORSZÁGBAN. Moszkvából jelentik: Az Oroszországban megjelenő jiddis nyelvű kommunista lapok pa-

naszkodnak afölött, hogy Oroszországban a zsidó tanítók utánpótlásáról semmiféle gondoskodás nem történt. A tanítók megnyitása alkalmából a jiddis nyelvű technikai és szakmai iskolákban nem állanak kellő számú tantervek rendelkezésre. A moszkvai, kiewi, odesszai és minski egyetemek jiddis tanterveit nem lehet betölteni, mert nincs rá megfelelő tanterv. Az újságok közlik, hogy a kormány elrendelte, hogy a pedagógusokat végzett ifjakat ne küldjék gyakorlatra, hanem azonnal tegyék be őket állásba. Még abban az esetben, ha a harmadéveseket is kirendelik oktatásra, még mindig hiány mutatkozik tantervben.

Erősödik a fasisztaellenes mozgalom Olaszországban

Sztrájkmozgalmak, tüntetések és kivándorlásokban nyilatkozik meg az elégedetlenség a fasizmussal szemben

Basel, augusztus 5. A baseli Nationalzeitung nagy cikket ír a legutóbbi olaszországi eseményekről és kifejti, hogy a legutóbbi időben Olaszország északi részében rendkívül komoly fasisztaellenes mozgalom érlelődött meg. Ennek a fasisztaellenes mozgalomnak látható jele volt Poraca hadnagy meggyilkolása Milánóban.

A Nationalzeitung véleménye szerint Észak-Olaszországban, Milánó mellett, Durbán és St. Giovanniiban nagy fasisztaellenes tüntetések voltak a napokban. A lap értesülése szerint Choresini faluból háromszáz földműves akart kivándorolni Franciaországba. A földművesek utlevelet kértek, de nem kaptak, mire utlevél nélkül akarták átlépni a ha-

tárt. Az olasz hatóságok katonaságot vonultattak fel ellenük, amely megakadályozta, hogy az utasok francia területre lépjenek.

A lap szerint nagy az elkeseredés Olaszországban a fasiszta rendszer ellen. Torinóban hatszáz autómunkás sztrájkba lépett. A környéken több helyen tüntettek a fasizmus ellen.

Megemlíti a lap azt is, hogy Poraca hadnagy temetése alkalmával a gyászoló közönség körében röpecdulákat osztogattak, amelyek fasisztaellenes felkiáltásokkal voltak tele. A lap végül azt írja, hogy a fasizmussal szemben komoly ellenmozgalmak kell számolni, mert a fasisztaellenes áramlat állandóan erősödik.

Egyre dagad a pesti panamabotrány

Vállalkozók után most megint főtisztviselőket csuknak be

Budapest, augusztus 5. A Vay-ügyben szombaton újabb fejlemények keltek. A nyomozás tengelyébe az elmúlt napok során Czillér Antal került, akit — mint ismeretes — a Fehérvári uti rendőri lakótelep építkezése körül elkövetett visszaélések miatt tartóztattak le. Czillér az egyedüli, aki nem tagad, mindent megmondott, amit csak kérdeztek tőle és amiről tudomása volt.

Czillér tudomása alapján az ügyészség indítványára a vizsgálóbíró házkutatást rendelt el Klauschek Rezső népjóléti minisztériumi főszámtanácsosnál és Szelecsényi Andor belügyminisztériumi miniszteri titkárnál. A házkutatásokat szombatra virradó éjjel fogantatták a detektívek, akik úgy Klauschek, mint Szelecsényi lakásán felkutattak minden szekrényt, minden fiókot azután mindkettőjüknek hivatali helyiségében is folytatták a házkutatást, de az eddigi adatok szerint ezek a kutatók nem vezettek különösebb eredményre, amit érthetővé tesz az, hogy

az építkezési panamák ügyében két hó nap óta folyik a vizsgálat és így bőséges idő volt az esetleges írott bizonyítékok megsemmisítésére.

Klauschek Rezső népjóléti minisztériumi főszámtanácsos és Szelecsényi Andor miniszteri titkár ellen már a Vay-ügy kipattanása óta folyik a fegyelmi vizsgálat. Klauschek főtisztviselője volt a népjóléti minisztérium számvizsgáló osztályának, amelynek hatáskörébe tartozott a belügyminisztériumi építkezések elszámolásának átvizsgálása. Szelecsényi Andor pedig Vay Kázméknak a titkára, valóságos a jobbkeze volt. Szelecsényinek a kezén ment keresztül minden akta, mielőtt Vayhoz jutott és Szelecsényi rostálta meg a Vayhoz bejutni igyekvőket is.

A házkutatások után a szombati nap folyamán úgy Szelecsényit, mint Klauscheket beidézték az ügyészségre, ahol megkezdtek kihallgatásukat. A két tisztviselő kihallgatása valószínűleg egy-két napot fog igénybe venni.

Világosság derült egy 33 év előtti kegyetlen, véres rablógyilkosságra

A tettes 33 év után, a halálos ágyán bevallotta, hogy ő követte el a gyilkosságot — A beismerő vallomás után meghalt

Budapest, augusztus 5. Harminchárom évvel ezelőtt, 1896-ban vérlázító kegyetlenséggel végrehajtott szörnyű bűntett történt Gyomán. A rémséges eset, amely egy jómódú gazdálkodó házaspár véres legyilkolásával végződött, akkor hosszú hónapokig lázban és rémületben tartotta az egész környéket és az izgalom csak akkor csitultak el, amikor a rémes tett emlékére lassanként a feledés borult.

Cs. Szabó Albert jómódú, idősebb gyomai gazdálkodó és felesége voltak a rablógyilkosság áldozatai. Ismeret-

len tettes késő éjjel, amikor a házaspár aludt, behatolt a lakásba, fejével behasította mindkét áldozatának koponyáját, majd amikor a gazdálkodó és felesége kiszenvedtek, a gyilkos magához vette a lakásban található összes pénzt és egy sereg okmányt, azután pedig elmenekült.

A borzalmas rablógyilkosságot csak másnap reggel fedezték fel. A csendőrség széleskörű nyomozást indított meg, ez azonban semmi eredményt nem hozott. Több személyt tartóztatnak ugyan, ezek azonban sorra alibit

Biztos egzisztencia
és legalább 8000 lej havonta
delem biztosítható az üzemi
REKORD
Universal-gyorskötőgéppel
Harianyeműk és más egyéb
időben moderné vált kötetek.

Háneműk előállítását saját otthonunkban szép és ésszerű hivatás vagy mellékfoglalkozás, amelyet előismeretek nélkül mindenütt könnyen el lehet végezni. Mi magunk is megvásároljuk a kész cikkeket 10 áron. Információkat ingyen adunk. Írjon még a mai napon a **Rekord-Stichtmaschine** címre Medias 500

Fontos különösen nőegyesületeknek!!!

dr. tö

Lazar pol

Oradea—Nagy
Kelet tudósítóját
kor tartotta meg
választott városi
ges ülését Lázár
A gyűlés izgalma
lott le. A kormány
bíróval, a prefekt
viseltette magát.
gyűlés elején tör
után ugyanis kitűn
tanácstag közül t
nak. A hiányzó k
blokkjának néhány
völeg a rendőség
ban Ullmann Sánd
és Szenkovics.

Dr. Lazar Aurél
volmaradt tanács

A rendő
kozatok
tartóztat
nácstagok

Gyarmati Miklós

tag tiltakozik a po
ellen és bejelenti, h
jának több tanács
het meg a tanácsül
ség letartóztatá öke
tőztartottak közöt
badult ki. A rendő
tanácstagokkal nyil
íratni, amely szerin
tanácstagságukról.

Dr. Kötő Jenő (t
tag) javasolja, hogy
csak a jövő ülésen e

Vita a magyar

Gyarmati és Kov

gok kéri, hogy a t
az üléseken a mag

latat.

Major György: Ro

aki nem tud román

Lazar Aurél kijele

nyelv érdekében csak

gok illetékesek felszól

Dr. Kötő Jenő a

ben kívánja, hogy i

akik nem értik a rom

hogy anyanyelvükön

Lazar Aurél: Ön es

beszélhet.

Károly király

Dr. Erdélyi Sever

hangu beszédben mé

ralynak az országba

Beszéde alatt az ösz

állottak, a kommunis

után az ülést öt perer

Szenvedélye

rendőrbíró

Az ülés újabb válo

dr. Böszörményi Emil

ta párt nevében dekla

nyelben tiltakozik az

országban a letartóztat

súlyosan bántalmazta

alkozik a közvélemén

kel a brutalitásokkal,

maga is dicsekszik ve

az utóbbi időben rend

rendőség összefogdos

ket, valahányszor egy

gy kívánja. Legutóbb

gyen háromszáz ember

közöttük több városi t

rendőrségen súlyosan

bolja, hogy a városi tan

ben is tiltakoztak a ren

ellen, amelyek szügyen

ben civilizált közületn

lig követeli, hogy a

vény értelmében ne ta

ranál tovább letartózt

ket, hanem vagy boesa

on, vagy adják át öke

nek.

A polgárm

Gyarmati tan

ítások ellen tiltakozik

akban mondja el U

negyveretésének törté

gy nem hozhatja ide

mann Sándor véres ing

Lazar polgármester

atítól a szót, aki azo

zél, mire az elnök ren

ati azonban nem hagy

tnai és az elnök másod

or is kénytelen rend

or polgármester kijeler

riben a dolgozók blo

Frankfurt am Main — Jüdisches Knaben-Institut
Tel. Zepp. 55595. — Gegründet 1900. — Trutz 47. — Direktor: P. Klibansky

Gründliche, wissenschaftliche Ausbildung im jüdischen, in fremden Sprachen und Handelsfachern.
Vorbereitungskurse zu Aufnahmeprüfungen für alle höheren Schulen.

Jahre können gewonnen werden!

Gewissenhafte Überwachung, beste, streng rituelle Verpflegung der Zöglinge. — Herrliche Villa mit allen modernen Komfort.

Stets gute Resultate. Allererste Referenzen auch in Sighet bei Abraham Hert kovits, Grossindustrieller

Kiadó főtéri pinchelyiség
tágas, világos, műhelynek, raktárnak
alkalmas. Piața Unirii 20.

A magyar párt dr. Soós Istvánt tekinti Nagyvárad törvényes alpolgármesterének

Lazar polgármester ki akarta zárni a tanácsból a kommunista tanácsstagokat, akik nem jelenhettek meg a tanácsülésen, mert le vannak tartóztatva

Oradea—Nagyvárad, augusztus 5. (Az Kelet tudósítójától). Ma délután 5 óra körül tartotta meg Nagyvárad újonnan választott városi tanácsa első érdemleges ülését Lázár Aurél elnökölete alatt. A gyűlés izgalmas atmoszférában zajlott le. A kormány dr. Matiu főszolgabíróval, a prefektus helyettesével képviseltette magát. A vihar mindjárt a gyűlés elején tört ki. Névsorolvasás után ugyanis kitért, hogy a negyvenkét tanácsstag közül tizennyolc hiányzik. A hiányzóknak között volt a dolgozók blokkjának néhány tagja, akik tudvalegileg a rendőrség foglyai. Így elsősorban Ullmann Sándor, Bereczky Sándor és Szenkovics.

Dr. Lazar Aurél indítványt tesz a távollmaradt tanácsstagok igazoltatására.

A rendőrség lemondó nyilatkozatokat akart aláírni a letartóztatott kommunista tanácsstagokkal.

Gyarmati Miklós kommunista tanácsstag tiltakozik a polgármester javaslata ellen és bejelenti, hogy a dolgozók blokkjának több tanácstagja azért nem jelenhet meg a tanácsülésen, mert a rendőrség letartóztatta őket. Ő maga is a letartóztatottak között volt és csak most szabadult ki. A rendőrség a letartóztatott tanácsstagokkal nyilatkozatokat akart aláírni, amely szerint azokat lemondanak tanácsstagokul.

Dr. Kotzó Jenő (magyarpárti tanácsstag) javasolja, hogy az igazoltatásokat csak a jövő ülésen ejtsék meg.

Via a magyar nyelv használatáról Gyarmati és Kovács Jenő tanácsstagok kéri, hogy a tanács engedje meg az üléseken a magyar nyelv használatát.

Major György: Romániában vagyunk aki nem tud románul, tanuljon meg!

Lazar Aurél kijelenti, hogy a magyar nyelv érdekében csak a magyarpárti tagok illetékesek felszólalni.

Dr. Kotzó Jenő a Magyar Párt nevében kívánja, hogy mindazok számára, akik nem értik a román, engedjék meg, hogy anyanyelvükön beszélhessenek.

Lazar Aurél: Őn csak a saját nevében beszélhet.

Károly királyt ünnepli a tanács

Dr. Erdélyi Sever ezután innepélyes hangon beszédben méltatta Károly királyt az országba való visszatérését. Beszéd alatt az összes tanácsosok felálltak, a kommunisták is. Elnök ezután az ülést öt percre felfüggeszti.

Szenvedélyes tiltakozások a rendőrbüntetések ellen

Az ülés újból való megnyitása után dr. Bősörmenyi Emil a szociáldemokrata párt nevében deklarációt olvas fel, amelyben tiltakozik az ellen, hogy a rendőrség a letartóztatott kommunistákat súlyosan büntalmazták. Napok óta foglalkozik a közvélemény és a sajtó ezekre a brutalitásokkal, sőt a rendőrség maga is dicsékszik velük. Nagyváradon az utóbbi időben rendszerré vált, hogy a rendőrség összefogdos bizonyos embereket, valahányszor egy érdekes csoport ezt így kívánja. Legutóbb is augusztus elsején háromszáz embert tartóztattak le, közöttük több városi tanácsost, akiket a rendőrség súlyosan megvertek. Javasolja, hogy a városi tanács a maga nevében is tiltakozzék a rendőri brutalitások ellen, amelyek szegényre válnak minden civilizált közületnek. Együttal pedig követeli, hogy a rendőrség a törvény értelmében ne tartson huszonnégy óránál tovább letartóztatásban embereket, hanem vagy bocsássák őket szabadságra, vagy adják át őket az ügyészségnek.

A polgármester nem engedi Gyarmati tanácsost beszélni

Gyarmati ugyancsak a rendőri brutalitások ellen tiltakozik és megrázó szavakkal mondja el Ullmann Sándor megveretésének történetét. Sajnálja, hogy nem hozhatja ide a tanács elé Ullmann Sándor véres ingét.

Lazar polgármester megvonja Gyarmati a szót, aki azonban tovább beszél, mire az elnök rendreutasítja. Gyarmati azonban nem hagyja magát zavarítani és az elnök másodszor és harmadszor is kénytelen rendreutasítani. Lazar polgármester kijelenti, hogy amennyiben a dolgozók blokkjához tartozó

többi tanácsstagok is azonosítják magukat Gyarmati felszólalásával, úgy kénytelen lesz ellenük a bünvádi eljárást megindítani.

A Magyar Párt Soóst tekinti alpolgármesternek

Lazar polgármester ezután felolvassa a belügyminiszter leiratát, mely szerint az alpolgármesteri székben dr. Pop Romulust erősíti meg.

Dr. Kotzó Jenő a Magyar Párt nevében deklarációt olvas fel, amelyben tiltakozik dr. Pop Romulus alpolgármesteri kinevezése ellen.

A tanács kétharmad többsége — mondotta dr. Kotzó — dr. Soós Istvánt választotta meg Nagyvárad alpolgármesterének. A Magyar Párt éppen ezért dr. Soóst ma is Nagyvárad törvényes alpolgármesterének tekinti és személye iránt bizalommal és ragaszkodással vi-

seltetik. A Magyar Párt követeli a törvényesség helyreállítását, minthogy dr. Pop kinevezése minden törvényes alap nélkül. A Magyar Párt semmibe fogja tekinteni dr. Pop Romulus minden olyan ténykedését, amelyet alpolgármesteri minőségében végez és jogilag nemlétezőnek fogja tekinteni azokat a határozatokat és intézkedéseket, amelyeket dr. Pop akár személyesen, akár az elnökölete alatt tartott üléseken hoz és eszközöl. A magyarpárti tanácsstagok azonban a fennforgó kényszerhelyzetre való tekintettel egyelőre résztvesznek a tanács ülésein, hogy megvédhessék választóik érdekeit. A Magyar Párt azonban a polgármestert, az alpolgármestert és a belügyi kormányzatot felelőssé teszi az esetleges károkért, amelyek dr. Pop Romulus törvénytelen működése folytán előállhatnak.

A tanácsülés a késő esti órákban ért véget.

Amerikában a hőség felgyújtotta a prérüket és erdőket, a termést pedig a legtöbb helyen kiégette

A kormány óvintézkedéseket foganatosít a járványok ellen. Földrengést éreztek egyes amerikai államokban

Washington, augusztus 5. Az Egyesült Államok több államában csaknem nyolcvan napja nem esett eső. Michigan, Idaho, Montana államokban és a Misszisszipiól délre hatalmas preri- és erdőtüzek vannak. A vízhiány mindezzel érezhetővé vált. Alabamában a vízben a halak tömegesen pusztulnak el a nagy hőségben.

Az egészségügyi hivatalok óvintézkedéseket foganatosítottak a járványok fellépésének megakadályozására.

Newyorkban tegnap a hóhullám új 6 halálos áldozatot követelt. A kormány utasította a mezőgazdákat, hogy a termést használják fel takarmánynak, még mielőtt teljesen kiszárad.

Washington, augusztus 5. A keleti partvidéken uralkodó hőség átmeneti enyhülés után újra fokozódik. Julius 17 óta a legtöbb helyütt 40—45 C fok volt a nappali maximum. Az elmúlt hét utolsó napjaiban a hőmérő 35 C fölé emelkedett, de most ismét felülhaladja

a maximumok a 40 C fokot. A hőség embereket és állatokat tizedel és a mezőgazdaságnak napról-napra egyre nagyobb károkat okoz. Hoover elnök szerint a katasztrofális szárazság és hőség a mezőgazdaságok két harmadát sújtja.

Newyork, augusztus 5. Montana, Wyoming államokban és az indianai Evansville környékén földrengést éreztek. Károk még nem érkeztek jelentések.

A hadügyminiszter felhatalmazta a polgári hatóságokat, hogy a hadkötelesektől akkor is megtagadhatják az utlevelet,

ha a hadkiegészítő parancsnokságok szabályszerű hadmentességi bizonyítványt állítottak ki de az utlevéligénylő nem tudja megnyugtató módon igazolni, hogy miért akar külföldre utazni

Bucuresti—Bukarest, augusztus 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). A hadügyminisztérium ma egy olyan rendeletet bocsátott ki, amely alkalmas arra, hogy az utlevélkérés amugy is ezer akadállyal megnehezített utját még jobban súlyosbítsa. Ismeretes, hogy sehol Európában nem kéri annyi okmány felmutatását és annyi körülmény igazolását az utlevél kibocsátásánál, mint éppen Romániában. A sajtó nem egyszer hívta fel az illetékes körök figyelmét, hogy milyen elviselhetetlen terhet jelent az a rengeteg utazás és költség, amely az utlevéligénylőket sújtja és ugyanakkor rámutatott arra, hogy ezeknek a megszigorított intézkedéseknek a gyakorlatban semmi jelentősége sincsen, mert csak a tisztességes állampolgárok külföldre utazását nehezítik meg, azok azonban, akik valami miatt menekülni igyekeznek a országból, könnyű szerezni utazási igazolványhoz.

A belügyminisztérium mindazonáltal továbbra is úgy kezelte az ország lakosságát, mintha az ország egyetlen fehérszál volna és minden polgárban rosvoltult, vagy jövendő bűnözőt kerestek az utlevelet kiállító hatóságok. A nemzetipárti kormány nemcsak, hogy nem enyhítette az utlevél-torturát, de különböző újabb igazolványok kövételével még jobban megnehezítette. Egy külföldre utazó diáktól például a különböző deklarációk egész légióját követelik és még az összes szükséges deklarációk megírása után is rendkívüli nehézségek árán tudnak utlevélhez jutni.

A hadügyminiszter legújabb intézkedése, amelyről cikkünk elején tesztünk említést, újra a fiatalabb generáció külföldre való utazását nehezíti meg. A hadügyminisztériumnak ugyanis tudomására jutott, hogy a legutóbbi időben igen sok hadköteles fiatalember távozott az országból, akik a hadkiegészítő parancsnokságoktól szabályszerű igazol-

ványt kaptak. Eppen ezért a hadügyminisztérium elrendelte, hogy az utlevelet kiállító polgári hatóságok ezután a hadkiegészítő parancsnokságok bizonylatán ki kell is szigorú vizsgálat tárgyává tegyék azt a körülményt, hogy milyen okból kíván az illető hadköteles sorban állni, vagy ahhoz közelálló egyén külföldre távozni és ha nem kapnak minden kétséget kizáró megnyugtató, úgy tagadják meg az utlevél kiállítását.

A hadügyminiszternek ezt a rendelkezését nem értjük. Ha a hadkiegészítő parancsnokságok szabályszerű igazolványt állítottak ki olyan egyéneknek, akiknek a törvény értelmében ez nem jár, akkor miért nem rendelnek el vizs-

gálatot a hadkiegészítő parancsnokságoknál? Sulyos hiba az, hogy a hadügyminiszter egyszerűen dezavválja a polgári hatóságok előtt a hadkiegészítő parancsnokságok bizonyítványait és a polgári hatóságok diszkrecionális jogára bizza, hogy felülbírálja, vajjon joga volt a hadkiegészítő parancsnokságnak a hadmentességi bizonyítványt kiállítani. Ez a rendelkezés csak arra lesz jó, hogy a polgári és katonai hatóságok majd egymással fognak versenyezni a szükséges igazolványok kiállításának megtagadásában és a hadköteles korhoz közelálló ifjak egyáltalán nem fognak tudni utlevélhez jutni.

Titulescu első budapesti látogatását a román-magyar közeledés jelének tekintik

Románia londoni követe megtekintette Budapestet, de egyelőre sem magán sem hivatalos körökkel nem keresett érintkezést

Budapest, augusztus 5. Titulescu román külügyminiszter ma délelőtt fél 11 óra körül titkára kíséretében Velencéből Budapestre érkezett, ahol hét órai időtartamra megszakította útját. Titulescut a pályaudvaron Grigoreea budapesti román követ várta, akinek társaságában Titulescu a Dunaparton lévő Ritz-hotelbe hajtatott. Rövid idő múlva Titulescu Grigoreea követtel együtt autóba ült és hosszabb utat tett Budapesten, amelynek szépségeit, nevezetességeit tanulmányozta. Titulescu kimondottan, mint magánvendég érkezett a magyar fővárosba s otttartózkodása alatt senkivel sem keresett érintkezést, egyetlen hivatalos helyen sem tett látogatást.

Titulescu budapesti látogatását politikai körökben élénken kommentálják s arra az okra vezetik vissza, hogy ez a

látogatás egyenes folyománya annak a megegyezésnek, amely az optánszyben Románia és Magyarország között pár hónappal ezelőtt létrejött. Beavatottak azt is tudni vélik, hogy a látogatás mögött annak a mindinkább megerősödő szívélyességi viszonyoknak lehetősége áll, mely Románia és Magyarország között egyre több ponton mutatkozik s amely legutóbb a bukaresti agrárkonferencia megállapodásaiban s a román-magyar kereskedelmi szerződés megkötésében csúszosodott ki.

Az kétségtelenül megállapítható, hogy Titulescu budapesti látogatása a román-magyar külpolitikai atmoszféra lényeges enyhülésének tudható be és ez a látogatás az optánsper népszövetségi tárgyalásainak ideges feszültségei idején nem volt elképzelhető.

A borsai bíró önkényesen kizárta a zsidókat az inségkukoricából és nem tud elszámolni 90.000 lejjel, amit kukorica vásárlására vett fel

A borsai községtanács háromtagú delegációját kérte Jurga prefektustól, hogy indítson fegyelmi eljárást a bíró ellen

Borsa, augusztus 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). Borsa ismét egy antiszemita izü botrány középpontjába került, amelynek hőse ezúttal a falu Filipán nevű primárja. A borsai községtanács még néhány héttel ezelőtt elhatározta, hogy az éhező lakosság segítségére siet. Kimondták, hogy abból a háromszázezer lejből, amelyet iskolaépítés céljaira kapott a község s amely a máramarosszigeti pénzügyigazgatóságnál van letétbe helyezve, kukoricát vásárolnak és azt kiosztják az inséges lakosság között. A tranzakció keresztülvételével Filipán primárt bízták meg, akinek felhatalmazást adtak arra, hogy a letétbe helyezett összegből 150 ezer lejt felvegyen.

Filipán eleget tett a megbízásnak és az összegnek megfelelő kukoricát vásárolt, amelyet szétosztottak a borsai parasztság között. A borsai zsidók, akik az összlakosság egyharmadát teszik ki és akik számarányukat meghaladó módon veszik ki részüket a község terheinek viseléséből, azt kérték a primártól, hogy az ugyancsak munkanélküli álló és éhező borsai zsidóknak is juttassanak a községi kukoricából. A primár erre csak hosszas nógatás után mutatkozott hajlandónak. Kiutalt néhány mázsa kukoricát az inséges borsai zsidóknak, később azonban ennek egy részét visszakövetelte. A borsai községtanács nem volt megelégedve Filipán manipulációjával és a fennmaradó 150 ezer lejt felvételére és felhasználására delegációt választott. Filipán azonban ennek ellenére is felvette a 150 ezer lejt és vásárolt azon egy vagon kukoricát. Nehogy azonban a zsidók is részesülhessenek ebből a támogatásból, a primár úgy rendezte a dolgokat, hogy a kukorica pénteken este érkezett meg Borsára és a község házában szombaton kezdték meg annak kiosztását. A zsidóság megbízásából Fruchter Herz hitközségi alelnök, megyei tanácsos, azonnal megjelent a község házában és kérte, hogy az inséges zsidóknak is juttassanak a kukoricából. Filipán előbb ezt kerekén megtagadta, majd azt követelte, hogy a zsidók, akik kukoricát kapnak, irjanak alá váltót annak átvételéről. Fruchter Herz kérte a kiosztás elhalasztását, majd kijelentette, hogy a hitközség garanciát vállal a segélyben részesülő zsidók váltóiért.

— Nekem nem kell semmi zsidó garancia — válaszolta Filipán és folytatta a kiosztást.

Az ügy hétfőn délután a borsai községtanács ülése elé került. A jelenlévő román tanácsosok is kikeltek Filipán eljárása ellen. Ezután az elszámolásra került a sor. Kiderült, hogy Filipánnak az egy vagon kukorica beszerzése és leszállítása körül mintegy hatvan ezer lejt költsége volt. A községtanács a fennmaradó kilencvenezer lejt követelte, Filipán azonban megtagadta az

el számolást. A községtanács erre csüörtök estig adott haladékot a primárnak arra, hogy a hiányzó összeget előteremtse, ellenkező esetben sikkasztás címén feljelentést fognak ellene beadni. Ma délelőtt a borsai községtanácsnak egy háromtagú delegációja jelent meg Jurga prefektus előtt és

Súlyos konfliktus keletkezett Japán és Szovjet-Oroszország között a Bering tengeri halászati jog körül

London, augusztus 5. Kamesatka fél-sziget partvidékének, az Ochocki és Bering tengereknek halászati joga körül orosz-japán konfliktus keletkezett. A Times jelenti Tokióból, hogy a szovjet utasította kamesatka őrhajóit, hogy a japán halászatot ne tűrjék az orosz vizeken és tüzeléssel üzzék el a japán halászhajókat. A tokiói kormány a szovjet utasításának ellensúlyozására

Szabad ég alatt! Szabad levegő! És napsütés!

És hozzá NIVEA-CRÉME

És egészséges bőrt ad és szépen barnított kinézést. Még beborult égnél is, mert szélnél és levegőnél is barnul a test. De szívesen kell testének lennie, hogy ha Ön a nap sugarainak közvetlenül kiteszi, azonban azelőtt jó! Nivea-Crémrel bedörzsölni! Ön csökkenti ezáltal a fájdalmas napsütés veszélyét. Nivea Crém az egyedüli bőrcrém, amely Euceritet tartalmaz, és ezen alapul a hatása.

Dobozokban Lejt: 16.-, 33.-, 72.- Tubusokban tiszta ónból: Lejt: 30.-, 45.-
Emil Ziegler, Braşov-Brasso, Vasut-ucca 43

vizsgálat megindítását kérte a primár ellen. A vármegye Pasca bankigazgatót bízta meg a vizsgálat lefolytatásával.

Douglas Fairbanks-et három revolveres rabló lepte meg álmában,

de mikor a rablók felismerték, udvariasan bocsánatot kértek tőle

London, augusztus 5. Newyorkból jelentik, hogy Douglas Fairbanks filmszínész sánta-monica villájában álmában három revolveres rabló lepte meg. Amikor felgyújtotta a villanyt, a rablók felismerték és udvariasan bocsánatot kértek tőle, hogy éppen az ő lakásába hatoltak be, de sürgősen pénzre van szükségük. A filmszínész száz dollárt adott

a rablóknak, mire azok eltávoztak. Fairbanks kijelentette, hogy a rablótámadás alkalmával attól félt, hogy a rablók el akarják tulajdonítani azt az ékszergyűjteményt, amelyet néhány nappal ezelőtt vásárolt feleségének, Mary Pickfordnak s amely többszázezer dollárt ér.

A ploestii rendőrkesztor letartóztatott három rendőrt, akik véresreverték augusztus 1-én egy letartóztatott munkásvezért

Bucuresti—Bukarest, augusztus 5. Ploestiből jelentik, hogy az augusztus 1-i övintézkedések során őrizetbe vettek egy Alexandru Borghelia nevű egyént. Borghelia beszélni akart a feleségével, mire egy külön szobába vezették. Itt, ahelyett, hogy a felesége jött volna be hozzá, több rendőr jött a szobába, akik súlyosan megverték Szerencsére egy Radulescu nevű rend-

őrbiztos jött a szobába, aki véget vett Borghelia kínzásának és azonnal jelentést tett a ploestii rendőrkesztor-nak. A kesztor azonnal letartóztatott 3 rendőrt, egy őrmestert pedig felfüggesztett állásától. A letartóztatott rendőröket átadták az ügyészségnek, amely hivatalos hatalommal való visszaélés miatt folytatja ellenük a vizsgálatot.

Amerika teljesen kiheverte a tőzsdekrach krízisét

A gazdasági válság elérte mélypontját és újra megindult minden vonalon a termelés fokozása

Newyork, augusztus 5. Az Egyesült Államok illetékes gazdasági tényezői már egybehangzón konstataálják, hogy Észak-Amerika gazdasági helyzete lassan, de következetes biztonsággal a javulás útján van.

Február vége óta a bank-kölesönök ismét elhelyezhetők voltak és a gazdasági életben a régi bizalom lassan kezd helyreállni. Figyelemreméltó emelkedés mutatkozik a bankbetétek tekintetében, úgy, hogy ismét nagy pénzüsszegek állnak különböző befektetésekre rendelkezésre. Míg az utolsó hat hónapban a termelés tíz százalékkal alacsonyabb volt a normálisnál, az utolsó hetekben már élesen mutatkozott a produktivitás fokozása. A nyersárak behozatala áprilisban, májusban és júniusban normális volt, ami annak a körülménynek is betudható, hogy ezekre az árucikkekre az új vámtarifa nem volt befolyással. Amerika vásárló ereje e cikkekkel szemben tehát nem gyöngült és bizonyára ez lesz majd bázisa a világáruk újra való élet-

beléptetésének. Ha ehhez hozzávesszük azt a körülményt, hogy Amerika felé július havában ugyszólván semmiféle aranyzállítás nem történt, továbbá, hogy az első fél évben a külföldnek adott kölesönök háromszor olyan nagyok voltak, mint tavaly ilyenkor, hogy a következő hónapokban óriási kölesönöket fognak folyósítani, akkor nyugodtan el lehet várnai, hogy a kész árucikkek árban stabilizálás fog beállni. Az építkezés terén az utóbbi hetekben erős lendület mutatkozik és már júniusban a munkanélküliség visszaesett. Newyork városának jótékonyági intézetei újabb je lentésükben öröndetesen regisztrálják, hogy a segélyt kérők száma jóval csökkent.

Kereskedelmi és ipari körökből általában olyan hírek érkeznek, amelyekből kétségtelenül következtetni lehet arra, hogy a hangulat kedvezőre változott, hogy a bizalom ismét megszilárdult és hogy a depresszió elérte mélypontját és a válságon Amerika már túl van.

Nyeremény jegyzék

a Temesvári Önkéntes Mentőegyesület sorsjátékának augusztus 3-án megtartott húzásáról

Kolozsváron képviselve Balázs Gyula nyug. iparkamarai főtitkár által (Str. Regina Maria 32).

- 100.000 lejt nyert: 34.502
- 50.000 lejt nyert: 24.170
- 20.000 lejt nyert: 10.475
- 15.000 lejt nyert: 65.294
- 10.000 lejt nyertek: 18.348, 49.563
- 5.000 lejt nyertek: 32.548, 46.667, 62.910, 70.746.

Ezenkívül kihúztak számos 1000, 500, 200 és 100 lejes nyereményt.

REPULÓ HADGYAKORLATOK CSEHSZLOVÁKIÁBAN.

Prágából jelentik: Pardubitzban és Olmützben tegnap éjjel megkezdett repülőgyakorlatokat ma folytatták. A légi támadások közül ma az olmützi keltette a legnagyobb érdeklődést. Szíriának hangjaira az egész város előtért, csak a külvárosokban felállított fényszórók pászttázták az eget és nem lehetett mást hallani sem, mint a motorberregést s később az elhárító ügy-ütegek srappelljeinek explózióit. A lakosság a dombokon és a külvárosokban érdeklődéssel figyelte a hadgyakorlatot.

Amerika is óriás-léghajót épít.

Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok tengerészeti minisztériuma a napokban megkezdte egy óriás-léghajó építését, amely egy éven belül készülni fog. Az óriás-léghajó nagyobb méretű lesz az összes eddigi léghajóknál. Hossza 785 láb, ártartalma hat és félmillió köbláb és 10 ezer 580 mérföldet tehet meg le szállás nélkül. A léghajó fegyverzete 16 gépfegyver lesz és a levegőbe víz magával egy komplett repülőhangárt, benne öt kis vadászrepülőgéppel, amelyek szükség esetén a levegőben startolhatnak a léghajóról.

ÖTVENMILLIÓ MÁRKÁT FORDITANAK NÉMETORSZÁGBAN A RENDKIVÜLI BERUHÁZÁSOK CÉLJAIRA.

Berlinből jelentik: Berlinben legutóbb részvénytársaság alakult, amely a közmunkák finanszírozását tűzte ki céljául. A társaság rövidesen megkezdte működését. Programját a jövő hónapban megindítandó szükségmunkákkal fogja megkezdni, amely célra egyelőre ötvenmillió márkát teremtett elő. Az őszi hónapokban folytatandó közmunkák céljaira e tőkének sokszorosát akarják megszerelni.

A SZERELMES PÍLÓTA HALÁLUGRÁSA.

Párizsból jelentik: Sete város közelében egy szerelmes pilóta repülőgépen Frontignau falu fölé repült, amelyben kedvese lakott és száz méter magasságból levetette magát. Alig néhány méterre esett kedvese lakásától, ahol holtan terült el a földön. Zsebében bucsulevelet találtak, amelyben azt írja, hogy öngyilkosságával be akarta bizonyítani nagy szerelmét. A leányt, amikor a szétzúzott holttestet látta, idegrohamot kapott. A gazdátlan repülőgépet a falutól néhány kilométerre találták meg szétronsolva.

BUDAPESTEN IS MEGALKULT A GAZVÉDELMI LIGA.

Budapestről jelentik: Tegnap délután Budapesten megalakult a gazvédelmi liga nagyszámu polgár jelenlétében. Az alakuló ülésen Pálos Jenő ezredes ismertette a liga megalakulásának fontosságát. Elhatározták, hogy a gazvédelmi liga ügyeinek vezetésére a nemzeti munkavédelem vezetőségét kérik fel.

Lingua Idegenvezető Tolmácsok I.

ITALIA

Mit kell látni, hogyan kell nézni,

mit lehet

dőben, fáradságban és költségekben megtakarítani,

hogyan lehet

előzetes nyelvtanulás nélkül

magát olaszul megértetni TRIESTTŐL—ROMÁIG

Irta: Dr. HONTI REZSŐ

A vaskos, több mint 520 oldalas kötet bolti ára füzve... L 170

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

HU

Borsa, két ügyés sán a bor Valamenn téssel, hog kezésének tisztikai s lehetne os

Két min jezett vizs teveseknek fejezett m kezdett ha adatok kör hogy a ha

Előző cí megvilágít máramaros Juga várm fa ügyében Salamon M latkozatára sára, hogy a hatósági nian igazsá Fildan nagy dötte ki M galja az ig ellen beérke deritse a tü Fildan dr. vonatkozóla megtagadot ban tartja tin Vreto v nyomozást nisztérium sorban azér során nem t nyomozótehe gátás részle dott vilagos

HU

Riesel Jak előveszi a tü van ebben a fiak és assz lyek minde vagy hiába hatóságok el Alólirott S az első nyila vetkezőket: két nappal a zott házambó miait. Arra teszi ezt, a k

— Azt mor ken le fognak Nem akadt sem, amely Katalin eselénan volt oly borsai zsidók lenségről?

Vannak az tebb nyilatko Smil Stern fö volt, akik dr. nak oltásában hogy a ház zottan érezte

Pinkász W nyilatkozta: tában láttam

Restaur

Értesitem a n. é. déglömet Strada 7 sz. alatt (a fő menti

Kütnö könyha. — Kö Esküvöket vállalo

A zsidó geit segít váltja ki

Go

Es mégis: Nem volt véletlen...

Musz nyilatkozat hangoztatja, hogy a borsai antiszemita előre beigérték a tüzet

Borsa, augusztus 5. Két miniszter, két ügyész és két vizsgálóbíró járt Borsán a borzalmas tüzkatasztrófa óta. Valamennyien azzal a hivatalos küldetéssel, hogy megállapítsák a tüz keletkezésének igazi okát. Az eredményt statisztikai számokban a következőképpen lehetne összefoglalni:

Egy kis statisztika

Két miniszteri nyilatkozat, egy befejezett vizsgálat, amelynek konklúziói téveseknek bizonyultak, egy be nem fejezett második és egy még meg nem kezdett harmadik nyomozás. Ezek az adatok könnyen elhitetik az emberrel, hogy a hatóságok valóban mindent el-

követtek a borsai rejtély felderítése érdekében s ha ehhez még valaki előlévő sa a miniszteri nyilatkozatokat, akkor megnyugodva kell tudomásul vennie, hogy valóban a sorsnak egy különös szeszélye, a véletlennek egy kegyetlen tréfája dobta oda ezt a szerencsétlen falut a lángok martalékául. A valóság azonban, sajnos, távolról sem oly megnyugtató. A hivatalos látogatások, vizsgálatok és nyilatkozatok nem tudták kioltni Borsa zsidóságából azt a meggyőződést, hogy bünyös kezek játszottak közre a katasztrófában és hogy a vörös kakas nem véletlenül kukorékolt a borsai házak felett.

Két vizsgálat: semmi eredmény

Előző cikkeinkben alkalmunk volt megvilágítani azt a módot, ahogyan a máramarosi hatóságok és különösen Juga vármegyei prefektus a katasztrófa ügyében eljárta. Elegendő volna dr. Salamon Miksa körorvos apokrif nyilatkozatára rámutatni annak bizonyítására, hogy mennyire tendenciózus volt a hatósági közegek minden lépése. Iunian igazságügyminiszter legutóbb dr. Fildan nagyváradi táblai főügyészt küldötte ki Máramarosba, hogy felülvizsgálja az igazságszolgáltatási hatóságok ellen beérkezett panaszokat és hogy felderítse a tüzkatasztrófa tényleges okait. Fildan dr. megbízatásának első részére vonatkozólag minden felvilágosítást megtagadott. Máramaroszigeten azonban tartja magát a hír, hogy Constantin Vreto vizsgálóbírótól, aki az első nyomozást vezette, az igazságügyminisztérium megvonta megbízatását elsősorban azért, mert Vreto a vizsgálat során nem tett bizonyosságot különösebb nyomozótehetségről. Nemesak a gyűjtőgátás részleteire vonatkozólag nem tudott világosságot deríteni, de azt sem

sikerült bebizonyítani, hogy szerencsétlenség, vagy gondatlanság volt a katasztrófa okozója.

A tüz keletkezésére vonatkozólag nyilatkozott a nagyváradi főügyész. Ez a nyilatkozat a lapok közlése szerint a következőképpen hangzik:

„Semmiféle támpontot nem lehetett találni arra, mintha gyújtogatás történt volna. Azt sem lehetett megállapítani, hogy egyszerre három helyen ütött ki a tüz. A szél meg a tüz hírével is gyorsabb volt és jellemző a tüz alkalmával támadt viharra, hogy Borsától hét kilométerre a községből származó, elégett héber bibliaalapokat találtak. Csak azok a házak nem égették le, amelyeknek tetőzete plébából volt.“

Itt ülök Borsán a segélybizottság irodájában és felolvasom ezt a nyilatkozatot a bizottság tagjai előtt. Valamennyien derék chaszidok a borsai zsidóság okos és energikus vezetői. Valamennyien összecsapják kezeiket és úgy kérdik:

— Hát lehetséges volna ez?

Musz nyilatkozat, amelyek hiába hangzottak el

Riesel Jakab, a bizottság főtitkára előveszi a tüz-dossziét. Musz nyilatkozat van ebben a dossziében borsai zsidó férfiak és asszonyok nyilatkozatai, amelyek mindeddig nem hangzottak el, vagy hiába hangzottak el a nyomozó hatóságok előtt.

Alólrött Steinmetz Rifke — így szól az első nyilatkozat — kijelentem a következőket: Cselédem, Grec Ecaterina két nappal a tüz kitörése előtt eltávoztam házból. Magával vitte összes holmijait. Arra a kérdésre, hogy miért teszi ezt, a következő választ adta:

— Azt mondta az apám, hogy pénteken le fognak égni a zsidók háza.

Nem akadt egyetlen nyomozó közeg sem, amely megkérdezte volna Grec Katalin eselédleány apjától, hogy honnan volt oly pontosan informálva a borsai zsidókra beköszöntő szerencsétlenségről?

Vannak azonban itt sokkal konkrétabb nyilatkozatok is. Itt van például Smil Stern földműves. Az elsők között volt, akik dr. Salamon Miksa égő házába foglalta. Egyetlen egy is elegendő azonban a gyannok felkeltésére: hogyan volt alkalma az illető személyeknek kilesni napokkal előre és megjósolni a kifürkészhetetlen végzet akaratát? Micsoda véletlen szerencsétlenség az, amelynek napját és körülményeit oly pontosan meg lehet előre állapítani? A nyomozó hatóságok elemi kötelessége lett volna szembesíteni a tüzjósokat mindazokkal, akik előtt ilven kijelentéseket tettek. Csak két eshetőség van: vagy rágalmaznak a borsai zsidók — és ebben az esetben alkalmazni kell velük szemben a törvény vonatkozó paragrafusait — vagy pedig egyes borsai egyéneknek pontos tudomásuk volt arról, ami a borsai zsidók ellen készült. És ebben az esetben a hatóságok kötelessége lett volna a megadott nyomokon elindulni és kideríteni a borsai tüzfészket.

Miksa házából Timis Gavril, az orvos hivatalnokát. Azt kérdeztem tőle: Miért nem megy segíteni dr. Salamon házában oltásánál? Timis Gavril ingerülten azt válaszolta, hogy ő neki nincs most ideje erre, mert sürgős dolga van.

Rifke Adler eskü alatt vallja, hogy hallotta, midőn Malageanu Stan iskolaigazgató kijelentette, hogy benzinnel voltak leöntve azok a házak, amelyek elsőnek gyulladtak ki.

Hersch Kaufmann a következőket vallja nyilatkozatában: „A tüz előtt néhány nappal hozzám jött a helyi elemi iskolának egy Cirilie nevű tanítója s a következő kijelentést tette: Pénteken már csak hamu lesz Borsából.“

Vajon rágalmaznak a borsai zsidók?

Klein Icig vallomása szerint Timis Vasile-Gerul is bejósolta jónéhány nappal a katasztrófa előtt Borsa égését. A nyilatkozatok sorát folytatni lehetne. Huszonhárom ilven kijelentés van írásba foglalva. Egyetlen egy is elegendő azonban a gyannok felkeltésére: hogyan volt alkalma az illető személyeknek kilesni napokkal előre és megjósolni a kifürkészhetetlen végzet akaratát? Micsoda véletlen szerencsétlenség az, amelynek napját és körülményeit oly pontosan meg lehet előre állapítani? A nyomozó hatóságok elemi kötelessége lett volna szembesíteni a tüzjósokat mindazokkal, akik előtt ilven kijelentéseket tettek. Csak két eshetőség van: vagy rágalmaznak a borsai zsidók — és ebben az esetben alkalmazni kell velük szemben a törvény vonatkozó paragrafusait — vagy pedig egyes borsai egyéneknek pontos tudomásuk volt arról, ami a borsai zsidók ellen készült. És ebben az esetben a hatóságok kötelessége lett volna a megadott nyomokon elindulni és kideríteni a borsai tüzfészket.

Benzin, tüz és hamu

Pinkász Weiszberg a következőket nyilatkozta: A tüz kitörésének pillanatában láttam kirohanni dr. Salamon

Restaurant NÓTA

Értesitem a n. é. utazó közönséget, hogy vendéglőmet Strada Dubalarilor (volt Timár-utca) 7 sz. alatt (a főpostával szemben levő Szamosmenti utca) nyitottam meg.

Kitűnő konyha. — Olcsó árak. — Pontos kiszolgálás. — Koszt kihordásra is kapható. — Esküvőket vállalok. Restaurant NÓTA

A zsidó nép ellenségeit segíti, aki nem váltja ki a

Sékelt

Gondos anya HÖFER hintőport, krémet, szappant használ.

Az egészség a legdrágább kincs és ennek a megszerzése és megtartása a paplami-i

LITHYNIA

Ásványvíz rendszeres ivása által érhető el. Kapható mindenütt! Főlerakat: MOSA FERENC Cluj, Strada Avram Iancu 18.

Ják cáfolni — a borsai zsidóság tanuvallozásait, ha viszont nem tudják, akkor vallják be nyíltan és egyenesen e súlyosan terhelő tanuvallozások következményeit és sujtjanak rá a törvény szigorával azokra, akik Borsán a tüz esővíját elvetették. (k. r.)

LEGUJABB

Titulescu a király hívására ma váratlanul hazaérkezik Bukarestbe

A londoni követ hazaérkezése állítólag a válsághirekkel van kapcsolatban

Bucuresti—Bukarest, augusztus 5. Lapunk más helyén beszámolunk arról, hogy Titulescu, Románia londoni követe Budapesten tartózkodik. A késő esti órákban sürgöny érkezett Bukarestbe Titulescutól, amelyben a londoni követ bejelenti, hogy magyarországi útját megszakítja és ma, szerdán érkezik Bukarestbe. Titulescu váratlan hazaérkezésének híre nagy fel-tűnést keltett politikai körökben, amelyek tudni vélik, hogy Titulescu a király hívására érkezik haza. Az uralkodó a hírek szerint az elterjedt válsághirekkel kapcsolatban hívta haza Titulescut.

Goga kijelentette, hogy ő nem kíván diktatúrát

Bucuresti—Bukarest, augusztus 5. Az Indreptarea tegnapi cikkével kapcsolatban, amely Averescu tábornok diktaturaellenes állásfoglalását le-szegezi, egyes lapok Goga Octavianra hivatkoztak, aki több kijelentésében a diktatúrával kacérodott és ismeretes

volna arról, hogy rokonszenvez ezzel a kormányformával. Az Indreptarea most közli Gogának egy karlsbadi nyilatkozatát, amelyben kijelenti, hogy teljesen azonos álláspontot vall pártvezérével, Averescu tábornokkal.

Az olasz vizeken elsülyedt egy most elkészült román tengeralattjáró

Bucuresti—Bukarest, augusztus 5. Coanda admirális nyílt levelet intéz ma az Adeverulban a hadügyminiszterhez. Az admirális szerint ellenőrizhetetlen hírek terjedtek el arról, hogy egy Olaszországban mőst elkészült román tengeralattjárót még az olasz vizeken szerencsétlenség ért. A

hírt nem erősítették meg, de nem is cáfolták. Ezért kéri a minisztert, hogy vagy adjon ki kategórikus cáfolatot, vagy pedig ha szerencsétlenség történt, úgy tájékoztassa arról az országot, de vessen véget a szállongó híreknek.

Bratianu György kijelentette, hogy semmiesetre sem békül meg Bratianu Vintilával

Bucuresti—Bukarest, augusztus 5. Bratianu Vintila nemsokára visszatér az országba. A liberális elnök szeptember 1-ig birtokán marad és azután fog dönteni a liberális párt nagy kongresszusának összehívásáról, amely dönteni fog a párt őszi politikai aktivitásáról.

gyűlésén kijelentette, hogy Bratianu Vintilával nem békül ki és a király és a volt miniszterelnök közötti per még korántsem ért véget. Mindaddig nem is fog ez a per befejezést nyerni, míg Bratianu Vintila nem tisztázza politikai magatartását félrenemérthető magatartással és színvallással.

Bratianu György hiveinek legutóbbi

HIREK

Az Uj Kelet az egyetlen erdélyi és bányási zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő Hotel Imperial
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Meleg idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint meleg időjárás várható, a nyugati részekben zivatarhajlammal. A hőmérséklet Budapesten ma délután 27° Celsius.

— Ifjúsági katonai alakulatok gyakorlati Angliában. Londonból jelentik: Az ifjúsági katonai alakulatok ideai hadgyakorlati felül fogják mulni az elmúlt éveket. A Tidworth síkságon már eddig is több mint 7000 diák szállott táborkba, hogy a hadgyakorlatokra előkészüljön. Valószínű, hogy a gyakorlatokon több mint ötvétezer ifju fog résztvenni.

— Mennyit költ a GPU európai kémkedésre? Párizsból jelentik: Egy orosz emigráns lap szerint a GPU évente 30 millió dollárt költ a külföldi államokban folytatott kémkedésre.

— SVÁJC IS ELKÜLDTE VÁLASZÁT BRIAND EMLÉKIRATÁRA. Párizsból jelentik: Svájc választát Briand emlékiratára ma átadták a berni francia követnek. Ezzel az összes európai államok álláspontjai Briand elmondása tekintetében ismeretessé váltak a francia kormány előtt. A svájci választójegyzékét néhány nap múlva fogják nyilvánosságra hozni.

— Orvosi hír. Dr. Hirsch S. röntgenológus, tüdőszakorvos, külföldi tanulmányutjáról hazatért és rendeléseit Tg. Mures, Strada Calarasilor (Kossuth u.) 5 szám alatt újra megkezdte. Legmodernebb belgyógyászati diagnosztika és terápiái felszerelés.

— Herriot tanszéket követel a világ-békeknek. Párizsból jelentik: Herriot tegnap a lyoni közéleti tanács ülésén javasolta, hogy az egyetemen állítsanak a világbékeknek tanszéket.

— Hírth német repülő nem folytatja tovább útját. Londonból jelentik: Reykjavíkból jelentik, hogy Hírth német repülő letett arról a tervéről, hogy útját Grönlandon át tovább folytassa. A pilóta ma gözörsre hajóztatta be gépét s a gözös utnak indult Kanada felé, ahol a repülőgépet Montréalba szállítják. Hírth elhatározásánál az a körülmény játszott szerepet, hogy a változott időjárás mellett Grönlandban lehetetlen a leszállás és az üzemanyagpótlás.

— Rouenben a munkaadók felemelték a munkások béréit. Párizsból jelentik: Rouenből jelentik, hogy a munkaadók többsége a megélhetés nehezebbé vált folytán felemelte a munkások béréit. A sztrájkolók egy része munkába állott.

— Szeptember 4-én lesznek a hadgyakorlatok Elzász-Lotharingiában. Párizsból jelentik: Elzász-Lotharingiában szeptember 4-én kezdődnek az őszi hadgyakorlatok ötvétezer ember részvételével. A gyakorlatok egy hétig fognak tartani.

— ELJÁRÁS INDUL PÉCHY ERZSI ELLEN. Budapestről jelentik: Péchy Erzsik ellen az autóösszeütkezés miatt súlyos testisértes vésztéséért eljárás indul meg.

— UJABB ÖSSZETÜZÉSEK VOLTAK INDIÁBAN A HINDUK ÉS MOHAMEDÁNOK KÖZÖTT. Londonból jelentik: Az indiai északnyugati határ közelében Peshavar környékén újabb összeütközések voltak hinduk és mohamedánok között öt halottal és több mint száz sebesüléssel. A karhatalom csak nehezen tudta szétválasztani a fanatikus küzdő feleket. Több letartóztatás történt.

— Bikszád gyógyfürdő! Erdély Karibadja, a hurutosok Mekkája, nyitva június 1-től. Ivó kura, inhalatorium. Hidrogén-savanyúvíz. Szénsavas fürdők. Állandó fürdőorvos. Gyógy- és zenedij nincs. Napi pensio 240 lej. Rituális vendéglő. Vasut, posta, távirat helyben. A Bikszádi víz a legjobb égvényes konyhasós savanyúvíz. Borral, vagy gyümölcszörppel kellemes üdítő ital. Gyomorégést azonnal megszüntet, emésztést elősegít. Prospektust díjtalanul küld a fürdőigazgatóság: Baia-Bicsad, jud. Sätmar.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

Súlyos támadás érte az Uj Keletet a borsai gyűjtésből kifolyólag. Egy zsidó szervezet részéről ért a támadás. Vajon miért? Talán nem karoltuk fel elég lelkesen és odaadással a borsai földművelők ügyét? Nem, Eppen ellenkezőleg. Azért ért támadás, mert azt írtuk, hogy a zsidó társadalom építse fel a leégett Borsát. A bukaresti Uniunea Evreilor Romani ma egy kolozsvári delutáni lapban nyilatkozatot tett közbe, amelyben ezt a „vádat” szemünkbe vágja, mondván, hogy a leégett Borsát nem a zsidó társadalomnak, hanem az államnak kell felépítenie.

Tökéletesen egyetértünk az Uniunea-val abban, hogy csakugyan az államnak kötelessége a borsai károkat megtéríteni és ezt a követelésünket naponta süvítjük bele hasábkön és oldalunk keresztül a romániai közvéleménybe. Ez a követelés azonban távolról sem menti fel a zsidó társadalmat ama kötelezettsége alól, hogy szerencsétlenül vált borsai testvérei segítségére siessen. Nem kételkedünk benne, hogy a Zsidó Parlamenti Klub előbb-utóbb ki fogja harcolni a kor mányánál a teljes kártérítést, de hogy ez mikor lesz, azt ma senkinek mondhatni meg. *A borsai zsidóknak azonban azonnali és sürgős segítségre van szükségük,* mert közeledik a máramarosi kemény tél s ha addig nem juttatjuk tető alá a szerencsétleneket, megveszi őket az Isten hidege.

Mi tehát büszkén vállaljuk a vádat, amellyel az Uniunea illet bennünket és az eddigienél még fokozottabb energiát fogjuk a zsidó társadalom áldozatkészességét sorompóba állítani a borsai katasztrófa áldozatai érdekében. *Ne vegye tőlünk rossznéven az Uniunea, mi mégis jobban bízunk a zsidó társadalom szívében, mint a kormányban.*

A gyűjtésről szóló mai kimutatásunkat itt adjuk:

Kolozsvárról:	
Dr. Fischer József	5.000 lej
Schwartz Jakab	1.000 „
Zádor Testvérek	1.000 „
Friedmann Bernát	500 „
Roth Hermann	500 „
Ábrahám Mór	300 „
Sámuel Heszkel	100 „
Klein Izsák	100 „
Fischer Ferenc	100 „
Heimlich Izidor	100 „
Jakab Elek	100 „
Mátyás Izsák	100 „
Lebovits Mór	100 „
Pollák József	100 „
Rádó	100 „
Többek	330 „
Szilágycsehről:	
Wohlberg Vilmos Arinis	2.000 „
Szilágycseh és Vidéke Takarékpénztár	1.000 „
Keresk. és Gazd. Bank	1.000 „

Az Izraelita Nőegylet folyó hó 10-én délután 6 órától éjfélig tartó táncal egybekötött fagyalt-delutánt rendez a Zajzon-kertben, Monostori ut 30 szám alatt. Mivel meghívók nem bocsátottak ki, ezúton kérjük — a jótékony célra való tekintettel — minél számosságban megjelenést.

— **Az Elnökség**
— **JÉG PUSZTÍTOTT MAGYAR-ORSZÁGON.** Budapestről jelentik: Sopron megyében több helyütt jégverés pusztított. A legnagyobb károkat okozta Ágfalván, ahol az árpát valóságos kicsépelte a kalászköböl és a szőlőt tönkreverte. A mezőgazdaság kára óriási és biztosítás révén csak részben térül meg.

— **Macdonald Innsbruckban.** Bécsből jelentik: Innsbruckból jelentik, hogy Macdonald angol miniszterelnök és kísérete ma délután Münchenből jövet Innsbruckba érkezett. Mivel Macdonald inkognitóban utazik, hivatalos fogadtatás nem volt. Az angol miniszterelnök megtekintette a delutáni folyamán a város nevezetességeit s este az Aarberg-expressszel elutazott Párizson át Londonba.

Korona Bank	1.000 „
Reich-cég	1.000 „
Mizrachista Egylet	1.000 „
Vajda Gyula	800 „
Kovács Károly	700 „
Mezőgazdasági Bank csehi fiókja	500 „
Jakab József Nádissul	500 „
Dr. Rosenfeld Salamon	500 „
Mózes Ferenc	500 „
Dr. László Sándor	500 „
Salamon Elemér Mineu	400 „
Goldenberg Ignác Salsig	300 „
Dr. Kertési Samu	300 „
Goldenberg Lajos Uilac	300 „
Hoffmann Dávid Bäsesti	300 „
Simon A. Benci Bäsesti	300 „
Jakab Endre Ardurel	300 „
Ferenc József Baita	300 „
Wirth Jenő Oartá de sus	300 „
Jeremiás Sándor Uilac	260 „
Lévi Mór	250 „
Roth és Pollák cég	200 „
Stern József	200 „
Königstein Lajos	200 „
Lebovits Hermann	200 „
Dr. Friedmann Adolf	200 „
Stark Eliás Uilac	200 „
Dávid Henrik Bäsesti	200 „
Weisz Márton Bäsesti	200 „
Deutsch József	200 „
Teojoovits Aron	200 „
Deutsch Gyula	200 „
Glück Mór	200 „
Hoffmann József	200 „
Frenkel Izidor	200 „
Berkovits M. és Nussbecher gyerekek gyűjtése	125 „
Köves Sándor	100 „
Salamon József	100 „
Grünwald Mörice	100 „
Finkelstein Izidor	100 „
Blau József	100 „
Blau Ármin	100 „
Klein Mátyás	100 „
Stern Ilés	100 „
Spitzer Márton	100 „
Stark József	100 „
N. N.	100 „
Özv. Lebovits Jenőné	100 „
Markovits Mátyás	100 „
Treger Lajos	100 „
Friedmann Zsigmond Notig	100 „
Klein Salamon	100 „
Frics Sándor	100 „
Dr. Salamon L.	100 „
Özv. Gál Farkasné	100 „
Schwartz Hermann Bogdánd	100 „
Lichtmann Bernát	100 „
Feuer Antal	100 „
Klein Benci Bársaul de Sus	100 „
Illés Lajos	100 „
Mózes Mihály	100 „
Márton Jakab Deja	100 „
József Elek Sälästi	100 „
Goldberger Adolf	100 „
Többek	900 „
Összesen:	30.960 „
Eddig kimutatva:	639.657 „
Eddigi gyűjtésünk összege:	670.617 „

— **A nagyváradi zsidó fiuinternátus** most lép második évébe. Az elmúlt év eredményei világosan mutatták, hogy az internátus Szilágyi Adolf tanár vezetése alatt valóságos zsidó kulturintézménnyé nőtte ki magát; zsidó szellem, zsidó szorgalom, európai fegyelem és tisztaság hajléka az internátus. Akinek módjában van figyelmekét polgári keretek között zsidó módon neveltetni, annak lelkiismeretesen ajánlhatjuk Szilágyi internátusát.

— **Miss Amy Johnson megérkezett a croydoni repülőterre.** Londonból jelentik: Miss Amy Johnson a City of Glasgow indiai utasgépén tegnap este kilenc órakor megérkezett a croydoni repülőterre, ahol tízezerre menő tömeg jelent meg fogadtatására. A City of Glasgow polgári és katonai repülőgépek rajában érkezett Croydonba. Az angol pilótánót először családjá szorította karjaiba, majd Lord Thompson légügyi miniszter és Miss Bondfield munkaügyi miniszter mondtak beszédet. Beszelt még a Miss Amy Johnson volt főnöke is, akinél a bátor pilótánó gépirónoként volt megelőzőleg alkalmazásban. A fogadtatást a légügyi miniszter bankettje követte.

Mindenféle gyümölcsöt

(hullottat is) **Farkas Lajos és Fia-cég** gyümölcs és borvesz párlat főzdeje
CLUJ, Strada Paris 45. sz. Telefonszám 9-34.

— **A TIMES A NÉPSZÖVETSÉG REKONSTRUKCIÓJÁVAL FOG-LALKOZIK.** Londonból jelentik: A Times és a Manchester Guardian méltató cikkeiben foglalkoznak a Népszövetség rekonstrukciós munkájáról megjelent kiadvánnyal.

— **WAGNER SIEGFRIED HALA-LA.** A nagy német zeneköltő, Wagner Richard egyetlen fia, meghalt. Pár hónappal ezelőtt Wagner Cosima, a halhatatlan művész felesége hanyatlott a sirba, aki rendkívüli szellemi és asszonyi képességeivel nagyban járult hozzá a wagneri hagyományok népszerűsítéséhez s a nagy zeneköltő műveinek tiszta szellemben való érvényesítéséhez. Siegfried Wagner, aki keresztnevét apja egyik zenedrámái hősének neve után nyerte, csak halvány visszfénye volt apja zsenialitásának. Kitiűnő dirigens és finom hozzáértő volt, aki mindent megtejt a wagneri zene kifejezési eszközeinek tökéletesítésére, — de jómaga nem volt alkotó szellem. Talán egyetlen kompozíció sem maradt utána s talán hírnevének szárnyalását is csak apja nagyságának köszönhetné. Ő is a „Herbertek” tragikus sorsában részesedett, akikre nagy, zseniális apjuk szelleme és öröksége nehezedett s talán bénított is meg. Siegfried Wagner Bayreuthban halt meg, ép úgy, mint Wagner Cosima, abban a városban, melyben először esendültek fel hamisítatlan tisztaságukban a wagneri muzsika filozófikus magasságokat ostromló akkordjai s ahol most is, éppen Siegfried Wagner betegsége idején, ünnepi játékok keretében vettek részt a világ minden részéből összesereglett zenebarátok, a wagneri szellem hódolatában. Siegfried Wagner halála osztatlan részvételt keltett a világ minden részében. Bayreuthban az összes középületekre kitűzték a gyászlobogókat. Ennek ellenére is azonban elhatározták, hogy az ünnepi játékokat tovább folytatják. Siegfried Wagner pntéken temetik el, a Bayreuthban jelenlévő művészlég tagjainak részvétele mellett.

— **A cseh cukorgyárosok hódítása a német cukoriparban.** Prágából jelentik: Janotta cseh cukorgyáros a Böhmische Unionbank segítségével nyolc német cukorgyárat vásárolt meg. Német közgazdasági körökben idegenkedéssel fogadták ezt a tranzakciót mint hogy jelentékeny német jövedelmektől esik el ezáltal az ország.

— **Nyilvánosságra hozták az olasz repülési statisztikát.** Rómából jelentik: Ez év első felének olasz repülési statisztikáját nyilvánosságra hozták. Eszerint 23 légi utvonalon összesen 13 ezer 300 kilométer hosszban állott rendszeres kihasználás alatt. A gépek e fél év alatt a távokon 11 ezer 653 óra repülési idő alatt 1 millió 978 ezer 815 kilométer utat tettek meg. A szállított utasok száma 16 ezer 625. Szállítottak még 21 ezer 419 kilogramm postát, 2005 kilogramm postacsomagot és 74 ezer kilogramm árucikket. Hat hónap alatt az olasz légi forgalmi vonalakon egyetlen baleset sem történt.

— **KINGSFORD SMITHET MEG OPERÁLTÁK.** Londonból jelentik: Amszterdamból érkezett jelentés szerint Kingsford Smith óceánrepülő, aki csak néhány héttel ezelőtt fejezte be világkörüli repülőutját, a napokban a hollandiai Meideldburgban vakbélirritációban súlyosan megbetegedett. A kórházba szállították s vakbélműtét hajtottak végre rajta. Az operáció sikerült, de egyelőre a pilóta nem repülhet s le kell tennie azon szándékáról, hogy légi uton menjen vissza Ausztráliába.

NYILTTÉR *)

Közöljük t. összes üzletfeleinkkel, hogy Rumler Ernő urat kolozsvári fiókunk vezetésétől elmozdítottuk, mert jelentékeny összegek elikkasztásában bűnösnek találtuk és a belé helyezett bizalmunkkal házuk kárára visszaelt. Az ügyet átadtuk az ügyészségnek, amely a további intézkedéseket fogantatja.

Kérjük t. üzletfeleinket, hogy részünkre nevezett urnak semmiféle megbízást vagy pénzüsszeget át ne adjanak.

Rudolf Mosse Rt.

Bucuresti, Calea Victoriei 51. Cluj, Str. Reg. Maria 24.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

A f... par...

Látogatás az ausztrá ahol para ének a tö más gonjuk, mozij kolájuk v akikre min telen

A hajó, an lik tova, val Most is kitűn vitorlálkkal, h szágulda a hu lani, mintha... Fehér hajó nyosa egy g tolvaj és a m esztendőt tud a hajó utasai gyencek, akik be, a fegyenc Mindamelle bözik az ugy söktől. Sehöl a rabok kezéi csak revolver zében.

A fegyencel pofák — ked olyan jökevd fedélzetén, m lennének. A g hozták, kislán apjuk térdén nem remegnek utasa: a kapi viszi a „Pálm gyencek a de A fegyörök sz lisak, nem zsa gon adják ki a Delután táj a hajó. Ma pálmával szeg valósággal fek töl. A fegyenc dolnak, a hon habokban ring véria kegyeltje Az ujságíró pitányt:

— Hol itt a — Börtön? — gerész — minek senki el nem akarnak. Teljes hatnak és építé pithatnak... A vitorlás má zök eleje uszna kal üdvözlük a váncsiak. A ha meg az egymás tól”, akik izgaté rözoknál:

— Kit hoztate Különösen a pen ugyanis a fe lan többségben nek férjhez men végig az ujnec fiaknál megkérd

— Nős? És boldogan s zó a válasz... Mint a kapitán akad köztük, nek kaucuk és páln hozományuk. Az szorgalmas és ki a vagyont, amit testált.

— Ami nyomban táltak engedelm hagyják el a ha viszi a motyóját néger hordár uta szen nincs, mire a szen felkapja a gyenc ur után... Kinek adjá kérdezzük elképe

Nagysokára el makalapos, jovia csak zénelnek, a lóg le. Ő a főpor a rabokat, csupa egy fekete rendő kalauzolja a rabo

— Az éjszakai szk terem. Széles, ná ha sásból font fe aztán elkezdődik pessége szerint való munkát vála — Ez a sziget — ezelőtt husz év paradiosomat csin Malmokat, háza építettek, szép ucc get főuccaja — p

A fegyencek paradicsoma

Látogatás a „Pálmák szigetén” az ausztráliai fegyencelepen, ahol paradicsomi békességben élnek a többszörös gyilkosok és más gonosztevők. Saját strandjuk, mozijuk, színházuk és iskolájuk van a deportáltaknak, akikre mindössze egy fegyvertelen porkoláb vigyáz

A hajó, amely Ausztrália vizein siklik tova, valamikor luxusjacht volt. Most is kitűnő karban van még, dagadó vitorlakkal, hófehéren, akár egy sirály szagú a hullámokon. Gepeit alig hallani, mintha csak a szelek ropitnék...

Fehér hajó a tengeren... a kormányosa egy gyilkos, a gépésze notórius tolvaj és a matrózok is mind jónéhány esztendőt tudnak a hátuk mögött. No de a hajó utasai nem sokkal különbek: fegyencek, akiket most deportáltak Exilbe, a fegyence telepre.

Mindamellét ez a hajó erősen különbözik az ugynevezett rabszállító gőzösköktől. Sehol se látni szuronyos őrköt, a rabok kezeiről hiányzik a bilincs, még csak revolver se látható a porkoláb kezében.

A fegyencek — mind vigyorgó néger pofák — kedélyesek, barátságosak és olyan jókedvű zsvájccal tereferálnak a fedélzeten, mintha csak kiránduláson lennének. A gyermekeiket is magukkal hozták, kislányokat és fiukat, akik az apjuk térdén hancuroznak. Nem sírnak, nem remegnek. A hajó egyetlen fehér utasa: a kapitány, aki a szállítmányt viszi a „Pálma szigetre”, ahogy a fegyencek a deportáltak szigetét hívják. A fegyverek szintén feketék. Nem brutálisak, nem zsarnokok, szinte kérés hangon adják ki az utasításait.

Délután tájban érkezik a sziget elé a hajó. Már messziről látszik a pálmával szegélyezett strand, amely valóságos feketéllik a fürdővendégek-től. A fegyencek és a fegyencnők strandolnak, a homokban heverésznek és a habokban ringatóznak, akárcsak a Rivéria kegyeljei.

Az újságíró esodálkozva kéri a kapitányt:

— Hol itt a börtön?
— Börtön? — vonogattja vállát a tengerész — minek ide börtön? A szigetről senki el nem menekülhet. De nem is akarnak. Teljesen szabadok... dolgozhatnak és építhetnek, családok alapíthatnak...

A vitorlás már a kikötőhöz ér. A fürdőzők eléje usznak és harsány rikoltásokkal üdvözlők a jövevényeket. Persze kíváncsiak. A hajóhid vége csak úgy remeg az egymást lökdöső „benszülöttek-től”, akik izgatottan érdeklődnek a matrózoknál:

— Kik hoztatok?
Különösen a nők kíváncsiak. A telepen ugyanis a fekete szépségek aránytalan többségben vannak. Persze szeretnék férjhez menni. Tetszéssel gusztálják végig az újoncokat. A csinosabb férfiaknál megkérdezik a kapitányt:

— Nős?
És boldogan sugnak össze, ha kedvező a válasz...

Mint a kapitány mondja „jó parti” is akad köztük, nem egynek narancsligetei kaucuk és pálma erdői vannak. Ez a hozományuk. Az apjuk, öreg fegyence, szorgalmas és kitartó munkával szerezte a vagyonát, amit aztán a gyermekeire testált.

Ami nyomban szembetűnik, a deportáltak engedelmesen, kettős sorokban hagyják el a hajót. Mindegyik kezében van a motyóját, egy elegáns hatalmas néger hordár után kiabál. Hordár persze nincs, mire az egyik ór szolgálatkészen felkapja a csomagot és cipeli a fegyenc ur után...

— Kinek adják át a bűnöket? — kérdezzük elképedve...

Nagysokára előkerül egy kövér, szalmakalapos, jóvialis bácsi, az övében kulcsok zenélnek, a zubbonyából egy sip lóg le. Ő a főporkoláb. Megse számolja a rabokat, csupán a listát írja alá. És egy fekete rendőr, szintén fegyvertelen, kalauzolja a rabokat, merre menjenek...

— Az éjszakai szállásuk egy közös hálóterem. Széles, nádból font kunyhó, puha sásból font fekvőhelyekkel. Másnap aztán elkezdődik az új élet, kiki a képessége szerint érvényesül és kedvére való munkát választ.

— Ez a sziget — mondja a főporkoláb — ezeltől husz évvel még ijesztő, elhagyott vadon volt. A fegyencek pedig paradicsomot csináltak belőle.

Malmokat, házakat emeltek, iskolát építettek, szép utcákat, legalább is a sziget főuccaja — pálmassorral szegélyezve

— egyenesen elragadó. De a „külváros” kunyhói is igen takarosak. A falu közepén van a hangversenyterem, ahol nyílvános koncerteket rendeznek a sziget műkedvelői. És színelőadásokat is rendeznek. A kunyhók tetején antenna drótot lenget a szél... A fegyencek szénvedélyes rádiósok. Sőt: nyelvlecekkel is vesznek rádióon keresztül...

— A munka itt nem büntetés, hanem szórakozás — meséli az egyik rab — a természet olyan gazdag, hogy nem is kell sokat dolgozni a mindennapi betevő falatért...

— Mi a bűnük a deportáltaknak? — érdeklődtünk.

— Különböző — hangzott a válasz — vannak köztünk gyilkosok, tolvajok, megrögzött iszákosok, csempészek és más nem kívánatos elemek, akiket az ausztráliai hatóságok ide száműztek. Mert a börtönöket nem szívesen tömlik tele feketékkel... így született meg a

néger paradicsom... Talán az éghajlat teszi, de tény, hogy valamennyien megjavulnak, az életkörülmények itt olyanok, hogy könnyű munkával mindenki megélhet. Nem is vágyódnak el a szigetről... a deportáltak egyrésze magával hozza a családját is, míg „a legényemberek” megnősülnek és a telep hajadonai közül választanak maguknak feleséget.

A Pálmák szigetének meg vannak a maguk arisztokratái is, a benszülöttek, akiknek már a nagypapájuk is itt raboskodott. Ezek kissé fennhordják az orrukat. Ők az „elite” társaság itt... örül is az újonc, ha közülük kerülhet...

A csokoládészínű szépségek nagyon kacérok, de tisztességesek is. A szerelem itt gyorsan jön, ha aztán az ifjú rab bevallja érzelmét, a kis csokoládékrem szegénylősen lehajlva gyapjas fejét így szól a fekete Amorozóhoz:

— Beszéljen az édesmamával...

KÖZGAZDASÁG

Az új vasuti árutarifa lehetetlenné teszi az építkezést

A fuvardíjak emelésével elveszik azt, amit más oldalon kedvezményként adtak az építkezőknek

Bucuresti—Bukarest, augusztus 5. Hónapok óta tartó harc folyik a CFR vezérigazgatósága és az ország gyáripára között, mert a vasut az új teherárutarifá keretében el akarja kobozni a nagyobb értékű ipari cikkeknek a külföldi ipari termékekkel szemben biztosított kedvezményeket. E vita mellett majdnem teljesen szorult a tarifának az a közgazdasági életünket és a nagyközönséget közelebről érdeklő újítása, mely az építőanyagok fuvardíjának következetes megrágását célozza. Konkrét adatokkal szövege az új vasuti árutarifa az egyes építőanyagok szállítási díját 100 kilométeres távolságon belül a következőképpen akarja felemelni:

Cement 40 százalék, gipsz 30, fűrészfűrő 20, táblaüveg 25, épületkötőanyagok 100, parketta 25, mész 40, eszeréparu 41 százalék.

Az általános fuvardíj emelés tehát 40 százalék, amely annál súlyosabb, mert az építkezésekhez szükséges anyagokat

rendszerint 100 kilométernél kisebb távolságról szerzik be, tehát a nagyobb távolságnál aránylag kevésbé felemelt fuvardíjak alig jöhetnek tekintetbe. Ennél fogva, miután az építési anyagok aránylag csekélyebb értékűek miatt a jelenlegi fuvardíjakat sem bírják el, a tarifa további felemelése az eladási árakban is kifejezésre fog jutni. Például egy vagon eszeréparu, amely ma ábgyár 8000—8200 lejbe kerül, száz kilométeren belüli szállítása az eddigi 1700 lej helyett 2397 lejbe, kétszáz kilométernyi távolságra szállítása 3000 lej helyett 3600 lejbe fog kerülni, vagyis a cserép ára rendeltetési állomáson 9700—9900 lej helyett 10.397—10.597 lejbe fog kerülni. Ilyenformán az indokolatlan fuvardíj emelés már nem is annyira a termelőket sújtja, mint inkább az építkező közönséget és miután a téglakivitelével az összes építőanyagok szállítása tetemesen megrágul, illuzóriussá válik az építkezők részére kihareolt minden kedvezmény és senki sem fog építkezni.

A gyáriparosok véleménye szerint Romániára semmi előny sem háramlik a román-jugoszláv vámunióból

A román-jugoszláv vámunió elvben történt elhatározása meglepetésként érte az ország közvéleményét. Most, hogy az érdekeltek ráérték kissé megvizsgálni a színajai eredmény jelentőségét a maguk külön szempontjából, már kritikai hangokat is lehet hallani ennek a konferenciának a határozataival kapcsolatban. Gyáripári körökben a következő felfogás alakult ki a színajai egyezményekről:

Az a kommiuniké, amit a kormány a színajai konferenciájáról kiadott s amelyben egyszerűen bejelent Románia és Jugoszlávia között a vámuniót, meglepetést, sőt konsternációt keltett gazdasági körökben. A két ország között folyó tárgyalások, amelyekről mindenki tudott már hónapok óta, tulajdonképpen csak a mezőgazdasági termékek, illetve a gabonatermés közös eljárás alapján való értékesítésére és a megfelelő közös intézmények létesítésére vonatkoztak. A kommiunikéből az tűnik ki, hogy a színajai konferencián nemcsak a gabonafélék vámkérdéséről, hanem a két ország összes vámkérdéséről, tehát az ipari vámtarifáról és vám-szerződésről is tárgyaltak.

Ez azt jelenti, hogy a jugoszláv és a román vámtarifát közös nevezőre akarják hozni, vagyis az egy évvel ezelőtt törvényhatóságilag megszavazott román vámtarifát ismét változáson fog átmenni. Még pedig olyan változáson, amelyet nem a romániai ipar struktúrája irányít, hanem a jugoszláv ipar. Mert nem szabad elfelejteni, hogy Jugoszláviának már igen sok kereskedelmi szerződése van, amelynek megkötésekor tekintetbe vették, hogy Jugoszlávia ipara még fejletlen és ezeket a szer-

ződések a kívülálló felek miatt nem lehet megváltoztatni. Románia tehát ezeket kénytelen lesz átvállalni magára is, úgy ahogy vannak. Ezáltal tehát a romániai ipar védelme nagyon meg fog gyengülni, vagy teljesen megszűnik azon államokkal szemben, amelyek Jugoszláviával kereskedelmi szerződéses viszonyban vannak.

De ennél is súlyosabb aggodalmat öbreszt ipari körökben a román-jugoszláv vámunió hire abból a szempontból is, hogy az uniót esetleg kiterjesztik Csehszlovákiára is. Csehszlovákia, amely kimondottan export-dolgozó ipari állam, szívesen bele fog menni abba, hogy Jugoszlávia kedvéért leszállítsák az importárukat, mert ezzel, erősebb ipara révén, semmit sem veszíthet a gyengébb jugoszláv iparral szemben, ugyanakkor azonban a vámunió révén Csehszlovákia fejlett ipara óriási előnyökhöz jut a Romániába és Jugoszláviába irányuló árubevitel megkönnyítése terén. Ez azt jelentené, hogy a három állam között leomlanak a vámhatárok, ami azonban csak akkor volna öröndetes dolog, ha egyszerre egész Európában megtörténne és nem minden átmenet nélkül.

Ezek után az ország ipara azt szeretné tudni, hogy milyen fontos kalkulációk alapján mondották ki Színajában a román-jugoszláv vámuniót Románia megbízottai. Vagy ennek a megegyezésnek is tisztán politikai, esetleg katonai háttere van? Skeptikus és pesszimista körökben olyan megítélés is hangzik a színajai határozatról, hogy ez a megegyezés nem volna más, mint a Madgearu miniszter által magy garral beindított kereskedelmi szerződés-tárgyalások fiaskójának elpalástolása! Ami ugy értendő, hogy miután Romániának nem

sikerült a nagyobb ipari államoknál a román agrártermékek számára még olyan könnyítéseket sem elérni, mint Jugoszláviának, most ilyen uton, Jugoszlávia kereskedelmi szerződéseinek átvállalásával igyekeznek ezeket a könnyítéseket elérni — az ország iparának feláldozásával!...

Reformálják a párizsi börzét. Párizsból jelentik: A francia tőkepiac reformálása érdekében elsősorban a börzét akarják megreformálni és az erre irányuló tárgyalások már befejezésük felé közelednek. Mindenekelőtt szánálni akarják a kuliszt és pedig olyképpen, hogy meg fogják könnyíteni az idegen papírok jegyzését. A külső piac megszervezését olyképp fogják végrehajtani, hogy a kasszapiacra és a terminusra dolgozó kuliszokat egyesítik. A reformban történő második lépés az, hogy a szabad piacot támogatja a börze egy report és likvidációs pénztárral a nagybankok részesedése útján. A piaci forgalom megkönnyítése érdekében meglajitják az 1916-ban bevezetett ellenőrzést.

Konfliktus az amerikai olajiparban. Newyorkból jelentik: A Mid Continent Petroleum Company kilépett az amerikai petróleumtársulatok között létrejött koncernból. A hatalmas társulat kilépését azzal indokolta, hogy egyes társulatok nem tartják be a koncern megállapodását. Biztosra veszik, hogy a kilépés következtében a benzín- és petróleumpiacon újabb verseny áll be.

Németország gabonatermése nem felel meg a várakozásoknak. Berlinből jelentik: A német termésjelentések nagy eselődást okoztak. A birodalom több részében a hosszú és tartós esőzések a termésben nagy károkat okoztak, úgy, hogy az idén jóval gyöngébb a termés, mint tavaly. A rozs minősége ezenkívül olyan silány, hogy nagy részét már csak takarmánynak lehet használni. E ténnyel szemben Németország imporszüksége gabonában sokkal nagyobb lesz, mint az elmúlt esztendőben.

Üzembeszüntetés Németországban. Berlinből jelentik: A Bernhard Stoever kerékpár, iró- és varrógépgyár beszüntette üzemét és elbocsátotta alkalmazottait. — A Mayer Kaufmann textilművek szintén kénytelenek voltak beszüntetni üzemüket. Ilyen módon sok száz munkás és tisztviselő lett állás nélkül.

Né vásároljon On drága könyveket!

mikor mi azokat ugyis megvesszük és nálunk a

„Dante” kölcsonkönyvtárban

napi 1 lei 30 bani, illetve havi 60 lei előfizetési díj helyett

40 leiórt is olvashatja

ha Ön az „Uj Kelet” előfizetője. Tehát csupán 40 leiót kell fizetnie 1 hónapban és ezen összegért a

„Dante” kölcsonkönyvtár

30.000 magyar, német, román, francia és angol kötetel között korlátlan cserélési joggal (akár naponta kétszer is) szabadon válogathat és olvashatja a világlírodalom leg-híresebb íróinak műveit, a külföldi vagy erdélyi könyvpiac legújabb szenzációit, a klasszikus irodalom legkiválóbb remekeit. A könyvek naponta cserélhetők. Nagyrománia minden részébe naponta postán továbbítunk a kölcsonkönyveket, 50 % al redukált postai tarifa mellett (kig-ként 4 lei.)

Aki nem előfizetője ennek a lapnak, az a fenti feltételekkel havi 60 lei előfizetési díjat fizet.

Ismertető ingyen, komplett katalógus az összes könyvekről (5 nyelven). Ára 25 lei.

„Dante” kölcsonkönyvtár Cluj, Str. Jorga (volt Jókai-utca) 5 sz.

Hirdessen az Uj Keletben

PSZÖVETSEG-
ÁVAL FOG-
ból jelentik: A
Guardian mel-
koznak a Nép-
lós munkájáról

FRIED HALÁ-
eköltő, Wagner
meghalt. Pár-
gner Cosima, a
esésege hanyat-
ívüli szellemi és
nagyban járult
yományok nép-
zeneköltő mű-
en való érvénye
Wagner, aki ke-
zenedrámai hő-
e, csak halvány
zenialitásának
ínom hozzáértő
gett a wagneri
ének tökéletesi-
nem volt alkotó
len kompozíció
alán hírnevének
apja nagysága-
a „Herbertek”
zesesedett, akikre
szelleme és örök
án bénított is
er Bayreuthban
nt Wagner Co-
n, melyben elő-
amisítatlan tisz-
muzsika filozó-
stromló akkord-
éppen Siegfried
ején, ünnepi já-
k részt a világ
sereglett zeneba-
em hódotatában,
alála osztatlan
g minden részé-
összes középile-
szlobogókat. En-
an elhatározták,
kat tovább foly-
gnert pénteken
an jelenlevő mű-
szvétele mellett.

ok hódítása a
Prágából jelen-
gyáros a Böhl-
tségével nyole
sárolt meg. Né-
kben idegenke-
ranzakciót mint-
t jóvedelmektől
g.

zták az elasz re-
Rómából jelen-
k elasz repülés-
vánosságra hoz-
onal összesen 13
zban állott rend-
A gépek e fél-
rep 653 óra repü-
78 ezer 815 kilo-
A szállított uta-
Szállítottak még
postát, 2005 kit
és 74 ezer kit
hónap alatt az
alakon egyetlen-

MITHET MEG-
onból jelentik:
ett jelentés sze-
h óceánrepülő,
l ezelőtt fejezte
futját, a napok-
delburgban vak-
n megbetegedett
k s vakbélműté-
ja. Az operáció
pilóta nem rez-
azon szándéká-
menjen vissza

ÉR *)
üzletfeleinkkel
t kolozsvári fió-
zditottuk, mert
elsikkasztásában
a belé helyezett
kárára visszaélt.
z ügyészségnek,
tedéseket fogana-
inket, hogy ré-
k semmiféle meg-
t at ne adjanak.
f Mosse Rt.
alea Victoriei 51.
Reg. Maria 24.
ekért nem vállal
Szerk.

Színház — Művészet

Gyilkosság a hangosfilm-műteremben

Óriási sikere van a legújabb német detektívfilmnek

Berlin, augusztus 5. A régi fajta detektív filmeknek befellegzett. A hangos film új lehetőségeket nyújt ebben a műfajban is, mint azt a legújabb német hangos detektívfilm meggyőzően bizonyítja. Rég volt olyan döntő sikere filmnek, mint a most elkészült „Gyilkosság a hangosfilm-műteremben” című páratlanul ötletes detektívfilmnek. Már maga az is biztosítja a sikert, hogy ez az első film, amely egy hangosfilm-stúdióban játszódik és a szereplők igazi nevéikön szerepelnek. Így például Gerda Maurus játsza a nő főszerepét és a filmben is Gerda Maurusnak nevezik. Épp így amikor a rendezőre van szükség — Erich Kesztin játsza kitűnően ezt a szerepet — a rendezőt is igazi néven szólítják szereplők. A film tehát bevillagít a hangosfilm-műterem kulisszatitkaiba, ami pedig vonzó a közönség számára, de ezenkívül nagyon ötletes a film szcenáriuma, amely egy gyilkosság rejtélyét a hangosfilm segítségével deríti fel. A megoldás egyszerű: A műteremben még a filmfelvételek megkezdése előtt a következő, a filmmel össze nem függő párbeszéd hangzik el: — Betty, add ide a pénzt, mert különben baj lesz!

— Ugyan kérlek, ne okoskodj azzal a revolverrel! Tedd el azt a fegyvert!

Ezt a párbeszédet véletlenül felveszi a detektív a hangot összehasonlítva később a jelenlevők hangjával és így megtalálja a gyilkost.

A film nagyon érdekesen indul. A stúdióban egy hangos filmnek azt a jelenetét veszik fel, amikor egy nő féltékenységéből meg akarja gyilkolni a vetélytársnőjét. Dulakodnak egy revolverért, amely közben elsül. A fegyvert persze a rendező sűti el kinn a kulisszák mögött. A lövés azonban tulokorán dördül el és ezért az elrontott jelenetet újra kell kezdeni. A két nő újra dula-kodni kezd, hogy kiesavarja a másik kezéből a revolvert és ebben a percben a szereplők nirtelen felsikoltanak: észre veszik, hogy a stúdió melletti helyiségben a sezlőn egy nő fekszik holtan. Kiderül, hogy az előbb nem a rendező sűtötte el idő előtt a fegyvert, hanem valaki más lőtt abban a pillanatban és valóban megölt egy nőt. Ennek a gyilkosságnak a rejtélyét kell azután felderíteni és ez roppant érdekes módon történik a hangosfilm segítségével.

A filmnek óriási sikere van, még pedig igazán megérdemelten, mert hiszen új irányt szab a már meglehetősen lejáratos detektív-filmnek.

A Magyar Színház Irodájának közleményei:

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szerda: Légy jó mindhalálig. (Újdonság, nagyon olcsó mozhely-árral. Sorozatszám 344.)

Csütörtök: Eltört a hegedűm. (Nagyon olcsó mozhelyárral. Kondor Ibolyával, Betegh Bébi főléptével. Ihász Aladárral, Tompa Bélával és Réthely Ödönnel. Sorozatszám 345.)

Péntek: Tyuktree. (Francia bohózat, csak felnőtteknek! Nagyon olcsó mozhelyárral. Sorozatszám 346.)

Szombat: Erdészleány. (Nagyon olcsó mozhelyárral. Kondor Ibolyával, Ihász Aladárral, Réthely Ödönnel. Sorozatszám 347.)

Vasárnap d. u. 6 órákor: Alvinczi huszárok. (Operett-újdonság, nagyon olcsó mozhelyárral. Sorozatszám 348.)

Vasárnap este 9 órákor: Szőkik az asz szony. Kondor Ibolya bucsufel- lépte. Olcsó helyárral. Sorozat- szám 349.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szerdán 3, 5 és 7 órákor: A szerelem álma.

Csütörtökön 3, 5 és 7 órákor: Premier! Szenczi újdonság: A moziripor

termő. (A főszerepekben: Bébé Daniels, Neil Hamson és Lukács Pál.)

Pénteken 3, 5 és 7 órákor: A moziripor-ternő. (A főszerepekben: Bébé Daniels, Neil Hamson és Lukács Pál.)

Szombaton 3, 5 és 7 órákor: A moziripor-ternő. (Helyárak: 20 és 10 lej.)

Szombaton éjjel 11 órákor: Csak felnőtteknek: Hajdon anyák. (Erkölcse-dráma, a főszerepekben: Lydia Potchina és Werner Fuetterer. Helyárak: 30 és 20 lej.)

Vasárnap d. e. 11 órákor: Matiné 15 és 10 lej. Helyárakkal: Wildwest cirkusz. (Cow-boy történet. A főszerepekben: Hoot Gibson.)

Vasárnap 3 és 5 órákor: A moziripor-ternő. (Bébé Daniels és Lukács Pál legújabb filmalkotása. Helyárak: 20 és 10 lej.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ OLCSÓ HETE

Valóságos forrongást keltett a közönség körében a Magyar Színház az a gesztusa, amellyel lehetővé tette, hogy a mai szomorú gazdasági viszonyok között a legszegényebbek is megszerezhetik maguknak nehéz napi gondjuk után a színházlátogatás élvezetét. Ezen az egész héten minden este mozi-helyárral játszanak a színházban s minden este más és más nagysikerű előadást élvez a közönség. Ime: Ma este Mórincz Zsigmond nagysikerű, magával ragadó darabja, a „Légy jó mindhalálig” kerül színre. Csütörtökön este Zerkovitz leghíresebb operettjét, az „Eltört a hegedűm”-et adják Kondor Ibolyával, Betegh Bébi-vel, Ihász Aladárral, Tompa Bélával, Réthely Ödönnel a főszerepekben. Péntek este a legvidámabb, legszokimondóbb párizsi bohózat, a „Tyuktree” van kitűzve. Ehhez az előadáshoz azonban csak felnőttek részére ad ki jegyeket a pénztár. Szombaton este a legpoétikusabb operett, az „Erdészleány” kerül színre Kondor Ibolyával a címszerepben. Mindezekre az előadásokra árulja már a pénztár a jegyeket. Helyárak: Ötszemélyes páholy 150 lej, zsölyeszék 50, támlásszék 40, 30 lej, erkélyülés 20 lej, állóhely 10 lej.

A budapesti Andrassy uti Színház vendéggjátéka

Berky Lili, Dajbukát Ilona, Bársony István, Gózon Gyula, Ihász Lajos, Berky József felléptével

Nagy örömhirt közlünk a közönségnek: Hétfőn és kedden Budapest legnagyobb kabaré együttese, az „An-

drassy uti Színház” társulata vendégszerepel a Magyar Színházban. A társulat híres sztárjai: Berky Lili, Dajbukát Ilona, Bársony István, Gózon Gyula, Ihász Lajos, Berky József. Világvárosi gazdag műsor. Jegyek már válthatók.

Ma utoljára SZERELEM ALMA

Evek hosszú sora óta nem volt olyan nagy tetszéssel fogadott szenzációja a kolozsvári mozgószínházaknak, mint a „Szerelm alma”, amelynek két főszerepét Joan Crawford és Nils Asther játsszák. Ez a hatalmas és elragadó újdonság ma utoljára látható a Magyar Színházban. Előadások: 3, 5 és 7 órákor. Helyárak: 20 és 10 lej.

Holnapról: MOZIRIPORTERNŐ BÉBÉ DANIELS-el

Jól jegyezze meg magának mindenki, hogy a Magyar Színházban holnap kezdik vetíteni az amerikai vigjátékok fejedelmi alkotását, a legvidámabb, legötletesebb, legragyogóbb újdonságot, a „Moziripor-ternő”-t. A világhírű filmesillagnak, Bébé Danielsnek még sohasem volt briliánsabb alakítása, mint a „Moziripor-ternő”. Miután esténként színházi előadások vannak, a „Moziripor-ternő” csak 3, 5 és 7 órákor látható. Helyárak: 20 és 10 lej.

RADIO MUSOR

Idő: Középeurópai

SZERDA, AUGUSZTUS 6

Bukarest. 13.30: Grammfón. 17: Rádiózenekar. 18.30: Felolvasás. 19.40: Rádiózenekar. 20: A Calpecanu-négyes kamarazeneje. 20.30: Felolvasás. 20.45: Szxfónszóó. 21.15: A kamarazene folytatása.

Budapest. 9.15: A M kir. Országos Tiszti Kaszinó zenekarának hangversenye. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: Eugen Stepat orosz balalajka-zenekarának hangversenye. 12: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 3.30: Morse-tanfolyam. 4.10: M. Hrabovszky Julia felolvasása „Island”. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Az első Budapesti Citerakör hangversenye. 6: Fodor Aladár novellái: Szerelmes levelek Nyaraló vendégek. 6.35: Grammfón-hangverseny, orgonaszóó. 7.15 Szinmű előadás a Sudióból: „Simonyi oberster”. 9.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 9.30: Másfélóra könnyű zene. Utána Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye a margitszi-

geti Márkus-étteremből. Bécs. 21: Schuber és Wof-dalok. 21.50: Hegedűhangverseny 22.35: Zenekari hangverseny. Berlin 21: Bch hngverseny. Breslau. 22.45: Szórakoztató és tánczene.

Köln. 21: Hangjéék. München. 21.45: Schubert, Brahms-dalok.

Suttgart. 20: Wagner-est. Varsó 19.20: Grammfón.

Poznan. 20.30: Könnyű zene. Riga. 19.03: Népszerű hangv. 21.30: Grammfón.

Milánó. 20.40: Operettrészletek. Róma. 17.30: Szimfónikus hangverseny. 21: Operett.

Toulouse. 20: Operettrészletek. Oslo. 22.40: Grammfóntánczene.

Belgrad. 20.30: Kamarazene. Prága. 20: Fuvózenekar. 21: Cselló játék. Chopin: Eji dal. Rimskij-Korszakov: Darázs dongás. Saint-Saens: Hattyu. Davidsohn: Szökőkut. Bottermund: Tánctánc. 21.30: Klárinetjáték. Szevillai borbély. Alarcosbál, Büvös vadász. — ábránd.

Pozsony. 18: Enek és zongorajáték. Csajkovszkij: Anyegin. Brahms: F-moll szonáta. Novák: Daok.

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 7

Bukarest. 12: Grammfón, beszélőújság. 17: Zenekar. 18.30: Felolvasás. 18.45: Beszélőújság. 19: Grammfón. 19.40: Rádiógyetem. 20: Rádiózenekar. 20.30: Felolvasás. 20.45: Niculescu operaénekes dalesteje. 21.45: Rádiózenekar.

Budapest. 9.15: A m. kir. 1. honvédelmi gyalogezred zenekarának hangversenye. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 4: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 5.15: Berecz Sándor dr. felolvasása: „A közvélemény néhány tévedéséről”. 5.45: Komlóssy Emma magyar nótákat énekel. Farkas Jenő és cigányzenekarának kíséretével. 6.30: Halasz Gyula előadása. „Helyes magyarság, magyar helyesírás”. 7: Hangverseny. 8: Karinthy felolvasása. 9: Mozart hangverseny. 10.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd szalonzenekar.

Bécs. 21: Mozart hangverseny.

Berlin. 20: Vigopera.

Breslau. 20.10: Kamarazene.

Köln. 20: Szórakoztató zene.

Lipese. 19.30: Citerajáték.

Stuttgart. 22.30: Fuvózenekar.

Varsó. 20.15: Népszerű hangv.

Poznan. 20.30: Lengyel szerzők hangversenye.

Toulouse. 21: Operarészletek.

Riga. 19.03: Hangverseny.

Pozsony. 20: Táncczene.

Apróhirdetések

Bel- és külföldi szabadalmat kieszközöl és értékesít. Vállalja szabadalmazott áruk forgalombahozatalát. Vass A. szabadalmi ügyvivő Cluj, Strada Dragalina 120.

SZÖVŐSZÉK, teljes felszereléssel olcsón eladó. Str. A. Vlaicu (Bánffy-utca) 8.

3 SZOBA, konyha és fürdőszoba szeptember elsejére bérebeadó. Zápolya-utca 7.

KERESEK központban 2 szoba konyhás lakást. Címem a kiadóhivatalban.

TELJES ellátásra elfogadok egyetemi hallgatókat vagy iskolás gyermekeket. Lakás bérvárosban. Címem a kiadóban.

MODERN két szobás komfortos lakás azonnalra kiadó. Árpád-ut 39.

4-5 szobás földszintes lakást keresek a Wesselényi-utcában, címet a kiadóba kérek

320'000 lejért elkötözés miatt eladó családi ház. — Jévedelme 50000 lej. 1938-ig adómentes. Ugyanott kézimunka, huzatos ebédlőszékek, asztal, egy filodendron, perzsa ágyelők és keretezett gobelinek eladók. Megtekinthető Kalandosa 11. sz. alatt.

380 KÖTETBŐL álló értékes héber könyvtár, komplett bécsi tanulmányok, ritka regiségekkel olcsón eladó. — Érdeklődések „Rabbi özvegye” címre kiadóra küldendők.

SCHWARTZ IG-NACNE orth. köze VEGETARIUS ÉTERME és tejesaroma Reg. Ferdinand (Wesselényi-utca) 10. szám alatt megnyit. A felhasználóknak ajánljuk készítményeinket. Ugyanott naponta friss tehér és bivalytej házhoz szállítva is kapható.

FOGORVOSI RENDELŐ, jól bevezetve, erdélyi csinos városban, nagy jövővel, családi ok miatt sürgősen jutányosan eladó. Érdeklődni dr. Engelburg Arad, Piata Avram Iencu 3.

Rendkívül olcsó

nyári könyvajánlatunk (I.)

Ady: Brevárium I. II.	Lei 19	1. sz. csoport:	
Casson: Tizenkét tip	10.—	Mórincz: Buzakalász	
Ady: Muzem I. II.	140.—	— Házasságtörés	110 Lei
Darvin: Fajok keletkezése	180.—	— Vadkan	
Karinthy: Kötéltánc	48.—	2. sz. csoport	
— Irta . . .	20.—	Babits: Pávatollak	
Schrenk: Titokzatos erők	28.—	— Karácsonyi Madonaa	
Karinthy: Faremido	28.—	— Nyugtalanág	98 Lei
Tolsztoj: Shakespeare	35.—	— Recitativ	
Suarez: Dosztojevskij	35.—	9. sz. csoport:	
Lázár: Munkácsi	35.—	Laczkó: Noemi fia	
Wagner: Beethoven	35.—	Biró: Amor és Psyche	72 Lei
Gide: Wilde Oszkár	35.—	Kaczér: Ezüst fuvola	
Thiering: Textilipar	35.—	11. sz. csoport:	
Lambrecht: Oslények világa	35.—	Méray: Két primadonna	
Balla: Modern sakk	35.—	Kodolányi: Két leányarc	72 Lei
Brandes: A France	35.—	Szini: Smaragd	
Rilke: Rodin	35.—		
Seton: Fekete mén	38.—		
Molnár: Andor (regény)	30.—		

Kapható az „Uj Kelet” könyvosztályában 100 leien alóli rendelésnél csakis az összeg előzetes beküldése mellett.

XIII EVF. Cluj-Kol augusztus 5690 EV

An Uj Kelet az és bánáti zs nap Okkeink után ferrás megjelölés Késiratokat ne és megérésükre

A SZ konferencia

Román-jugoszláv front az ipar

A Kárpátok pontja, Szinaja, színhelye messze gyalogolásoknak. Bukoda menekülnek a és a nyugodt erd mintha megkönny határozatok hozata A most lezajlott egyszerűen csak, a vel akartak illetni, lemat tárgyalat me gazdasági életére A színajai konfe terenciája alkalmá novics jugoszláv n szerint ugyancsak miködésről volt sz resti tárgyalások a véglegesen megérle lése. Csakis egy v az erőt az egység z lehet az alapja. pontja egy agráré terrel veheti fel a amakkal.

A váumuniót ter egyik napról a má Rengeteg részletké ezeket a kérdéseket ságnak megoldania ia kinevezett (Pc az ipari miniszter man részről és Pí részről) és amely á zokkal.

Mindenekelőtt m yek azok az ipari két ország ipara E az a konkurrenci lönben az egyik o a másik rovására.

a fogyasztási adók let egységes, ha a senek vámsoromp roghat az áru Ro között. Mi a helyze ban mondjuk 50 sz fizet, mint Román hogy ebben az eset nyomná a román sz zete a dohánymot hasonlító kérdések s és ezeket kell el hogy a váumuniót nessen vinni.

Ha e kérdések t a második etappe az egyes iparok he valóban megvéden áldozni? Ennek egységes vámtari amely mindkét or amely tárgyalási á államokkal szembe Csakis e kérdésk zése és törvényh után lehet szó a v resztülviteléről.

Mindkét részről ve a szakértők, ho lexumot másfél-ké het tárgyalni és a keresztülvinni. Ez a kereskedelmi sz Románia és Jugos hogy nemzetközi sem lesznek a meg De a román szer ment és megkörvö agrárblokkot is. E nekelőtt Magyaros és Lengyelország sok, amelyek Buk lam szakértői ké